

တိုင်းရင်းသား ကျန်းမာရေး အဖွဲ့အစည်းများ အတွက်

သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲရေး လမ်းညွှန်

မာတိကာ

နိဒါန်း

ရည်ရွယ်ချက်

မကြာသေးမီ နှစ်များက ကြုံတွေ့ခဲ့သော သဘာဝဘေး မှတ်တမ်းများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝဘေးများနှင့် သက်ဆိုင်သော အကြောင်းအချက်များ သဘာဝဘေး

စီမံခန့်ခွဲခြင်း

(၁) ဒေသဆိုင်ရာ အခြေခံ အချက်အလက်များ

(၂) အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းပြင်ဆင်ခြင်း

(၃) စီမံချက်များ ရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

တိုင်းရင်းသား ကျန်းမာရေး အဖွဲ့များအတွက် သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲရေး ချဉ်းကပ်ရန် နည်းလမ်းများ

(၁) သဘာဝဘေး မဖြစ်ပွားမီ

(၂) သဘာဝဘေး ဖြစ်ပွားနေစဉ်

(၃) သဘာဝဘေး ဖြစ်ပွားပြီးနောက်

မြို့နယ်အဆင့်သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု အသေးစိတ်ပုံစံ(မြန်မာနိုင်ငံ)နောက်ဆက်တွဲများ

(၁) အရေးပေါ် အကူအညီ လိုအပ်ချက် တောင်းခံမှု ပုံစံ

(၂) ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက် ပုံစံ

(၃) သဘာဝဘေးဆိုင်ရာ သတိမူရေး ပညာပေးလုပ်ငန်းသုံး ပိုစတာ၊

လက်ကမ်းစာစောင်များ

(၄) လူသား၏ ပယောဂကြောင့် ဖြစ်ပွားတတ်သော ဘေးဒုက္ခများနှင့် စစ်ဘေးအန္တရာယ်

နိဂုံး

ကျမ်းကိုး စာရင်း

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် မျိုးစုံကို ရင်ဆိုင်ရလေ့ရှိပါသည်။ မကြာခဏလည်း သဘာဝဘေးဒဏ်များကို ခံစားနေရပါသည်။ အာရှတိုက်ရှိ သဘာဝဘေး ခံစားရနိုင်ချေ အများဆုံးရှိသော ၅ နိုင်ငံတွင် အပါအဝင်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ အခြားနိုင်ငံများမှာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ နီပေါနှင့် ဖိလစ်ပိုင်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအဖို့ သဘာဝဘေးဒဏ် သာမက ပြည်တွင်း ပဋိပက္ခများနှင့် နိုင်ငံတွင်း နေရပ်စွန့်ခွာ လူဦးရေများပြားမှု အကျိုးဆက်များလည်း ခံစားကြရပါသည်။ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် အခြေခံ အဆောက်အအုံ နှမ်းပါးမှုများကြောင့်လည်း သဘာဝဘေး ခံစားရမှု ရရှိလွယ်သော အနေအထား ဆိုက်ရောက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြုံတွေ့ရသော သဘာဝဘေးများမှာ စုံလင်လှပါသည်။ ငလျင်၊ ဆူနာမီရေလှိုင်း၊ မုန်တိုင်း၊ မီးလောင်ခြင်း၊ ရေလွှမ်းမိုးခြင်း၊ တောင်ပြိုခြင်းနှင့် အပူပိုင်းဒေသ မိုးခေါင်ခြင်း စသဖြင့် မျိုးစုံဖြစ် ပါသည်။

ဤကဲ့သို့ ကြုံတွေ့ရသော သဘာဝဘေးများကို ပြန်လည် သုံးသပ်ကြည့်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နေရာဒေသ အားလုံးနီးပါး အကျုံးဝင်နေကြောင်း တွေ့ရပါမည်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝဘေးနှင့် ပတ်သက်၍ စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ ချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်လာပါသည်။ ပြည်တွင်း နေရာများတွင် အစိုးရ၏ ဌာနဆိုင်ရာများဖြင့် အုပ်ချုပ်မှု အဆင့်ဆင့် ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းလှုပ်ရှားကြပါသည်။ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပံ့ပိုးမှုများ၊ စေတနာ့ဝန်ထမ်း ပါဝင်မှုများဖြင့် ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။

သို့သော်လည်း ပြည်တွင်း ဆောင်ရွက်မှုများကို လက်လှမ်းမမီသော တိုင်းရင်းသား ဒေသများ အတွက် လည်း မိမိတို့ အနေအထားဖြင့် ကိုက်ညီသည့် နည်းလမ်းများ ရှာဖွေဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ အခြေခံပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လမ်းညွှန်တစ်ရပ်အဖြစ် တိုင်းရင်းသား ကျန်းမာ ရေးစနစ် အားကောင်းခိုင်မာရေး လုပ်ငန်းအဖွဲ့ Ethnic Health System Strengthening Group - EHSSG မှ ဤစာအုပ်ကို ပြုစုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

စာအုပ်ပါ နည်းနာများသည် တိုင်းရင်းသားကျန်းမာရေး အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် မိမိနှင့် ကိုက်ညီ သလို ဆွဲယူအသုံးပြုနိုင်ရန်သာဖြစ်ပြီး တသွေမတိမ်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်ဟု မဆိုလိုပါ။ ဘက်စုံ ထောင့် စုံမှ လေ့လာတင်ပြထားသော အခြေခံ အချက်အလက်များကို လိုအပ်သလို မွမ်းမံလျက် ကိုယ်ပိုင်နည်းလမ်း များဖြင့် ပြီးပြည့်စုံအောင် ဆက်လက် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်နိုင်ကြမည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

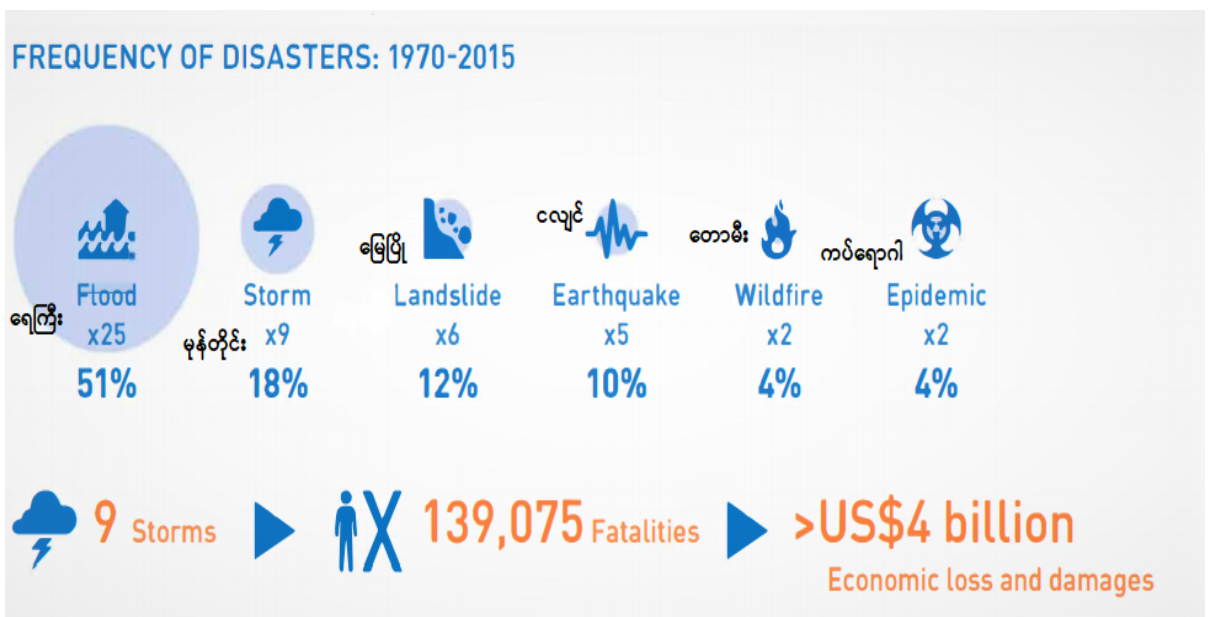
ယေဘုယျ ရည်ရွယ်ချက်

တိုင်းရင်းသား ကျန်းမာရေးအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် မိမိတို့ သက်ဆိုင်ရာ ဒေသများတွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်မှု ရှိလာပါက အဓိကကျသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်။

တိကျသော ရည်ရွယ်ချက်များ

- မြန်မာနိုင်ငံ တွင် ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသော သဘာဝဘေး များကို သိရှိစေရန်
- ဒေသအလိုက် ဖြစ်ပွားတတ်သော သဘာဝဘေးများကို သတိမူမိစေရန်
- သဘာဝဘေးများ ဖြစ်ပွားခြင်းကို စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ဦးဆောင်ဦးရွက် ပြုတတ်စေရန်
- သဘာဝဘေး အမျိုးမျိုး၏ သဘော သဘာဝအလိုက် ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ သိမြင်စေရန်
- သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် လူထုအား အသိပညာပေး ဆောင်ရွက်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော သဘာဝဘေး အကြိမ်ရေ နှင့် အမျိုးအစားများ (၁၉၇၀-၂၀၁၅)

မကြာသေးမီ နှစ်များက ကြုံတွေ့ခဲ့သော သဘာဝဘေး မှတ်တမ်းများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငလျင်၊ ဆိုင်ကလုန်း မုန်တိုင်း၊ ရေကြီး ရေလျှံ၊ မိုးခေါင်ခြင်းနှင့် မြေပြိုခြင်း ကဲ့သို့သော သဘာဝဘေး မြောက်များစွာကို လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်များတွင် များစွာ ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ နိုင်ငံအတွက် အကြီးမားဆုံး ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော သဘာဝဘေးမှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ နာဂစ် ဆိုင်ကလုန်း မုန်တိုင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပြင်းအား အဆင့် (၄) ရှိ ဆိုင်ကလုန်း နာဂစ်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဧရာဝတီတိုင်း မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသကို မွေနှောက်ခဲ့ရာမှ လူပေါင်း ၁၄၀,၀၀၀ ခန့် သေကြေပျောက်ဆုံးပြီး လူဦးရေ ၈၀၀,၀၀၀ ခန့် အိုးအိမ် ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရပြီး ဧရိယာပေါင်းများစွာ ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်းကြောင့် လူပေါင်း သန်းဂဏန်းဖြင့် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ကြရပါသည်။

ယင်းကာလတွင် စစ်အာဏာရှင် အစိုးရမှလည်း ၎င်းတို့ ထာဝရအုပ်စိုးရေး ရည်ရွယ်ရေးဆွဲထားသော ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ အဓမ္မ အတည်ပြုရန်သာ လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ပြည်တွင်း အကူအညီပေးသူများကို နှိပ်ကွပ်ခြင်း၊ ပြည်ပ အကူအညီများ ငြင်းဆန်ခြင်းတို့ကြောင့် ကူညီပံ့ပိုးခြင်းများ လေးဖင့်ခဲ့ရပါသည်။

လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ် အနည်းငယ်အတွင်း ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော သဘာဝဘေးများကို ပြန်လည်ကြည့်ရှုမည်ဆိုလျှင် -

မြေပြိုခြင်း (ဇူလိုင် ၂၇၊ ၂၀၂၀)

ကချင်ပြည်နယ် ၊ ဖားကန့်ဒေသ ကျောက်စိမ်းတွင်း မြေပြိုမှုကြောင့် လူပေါင်း ၁၇၄ ဦး သေဆုံးပြီး ၅၄ ဦး ထိခိုက် ဒဏ်ရာ ရရှိလျက် လူဦးရေ ၁၀၀ ခန့်ပျောက်ဆုံး ခဲ့ရပါသည်။

မုတ်သုန်ရာသီ ရေကြီးခြင်းနှင့် မြေပြိုခြင်း (ဇူလိုင်- စက်တင်ဘာ -၂၀၁၉)

မိုးကြီးလေထန်ရာမှ မြစ်ကြီးများ ရေလျှံပြီး ချင်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ မကွေးတိုင်း၊ မန္တလေးတိုင်း၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ဧရာဝတီတိုင်း၊ ပဲခူးတိုင်း၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ် ၊ တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် ရန်ကုန်တိုင်း စသည့် တိုင်းနှင့် ပြည်နယ်ပေါင်းများစွာ ရေကြီး၊ မြေပြိုမှုများ ဖြစ်ပေါ်ကာ လူ (၇၀) ခန့် သေဆုံးပြီး လူဦးရေ ၂၃၀,၀၀၀ ခန့် ကပ်ဘေး ထိခိုက် ခံစားကြရပါသည်။

ရေကြီးခြင်း (ဇူလိုင်- ၂၀၁၈)

မုတ်သုန်ရာသီ ရေကြီးခြင်းကြောင့် ပဲခူးတိုင်း၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ် တို့တွင် လူ ၁၆ ဦးခန့် သေဆုံးပြီး လူဦးရေ ၂၆၈ ,၀၀၀ ခန့် အိုးအိမ်ရွှေ့ပြောင်း မှု ပြုခဲ့ကြရပါသည်။

ရေကြီး မြေပြို (ဇွန် - ၂၀၁၈)

အပူပိုင်း မုန်တိုင်းကြောင့် ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်းတွင် လူ (၃) ဦးသေဆုံးပြီး အိမ်ခြေ ၂၀၀ ခန့်ပျက်စီးခဲ့သည်။ ရန်ကုန်တိုင်း တွင်လည်း အိမ်ခြေ ၇၅၀ ခန့် ပျက်စီးခဲ့သည်။

ရေကြီးခြင်း (ဩဂုတ် - ၂၀၁၇)

မိုးရာသီ ရေကြီးရေလျှံမှုကို တိုင်းနှင့်ပြည်နယ် ၁၄ ခုအနက် ၁၃ ခုတွင် ခံစားခဲ့ရပြီး မကွေး၊ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူးတိုင်း နှင့် မန္တလေး တိုင်းများတွင် လူပေါင်း သောင်းချီ ပြောင်းရွှေ့ ခဲ့ရသည်။

ရေကြီး မြေပြို (ဇူလိုင် - ၂၀၁၇)

မုတ်သုန် မိုးကြီးရာမှ ရေကြီး မြေပြိုခြင်းများကို မကွေးတိုင်း၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ဧရာဝတီတိုင်း၊ ပဲခူးတိုင်း၊ မန္တလေး တိုင်းနှင့် ကရင်ပြည်နယ် ဒေသများတွင် လူဦးရေ ၉၀,၀၀၀ ကျော် ယာယီ ရွှေ့ပြောင်း ကယ်ဆယ်ခြင်း များ လုပ်ဆောင်ခဲ့ရသည်။

အပူပိုင်း ဆိုင်ကလုန်း မုန်တိုင်း မိုရာ Mora (မေ-၂၀၁၇)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရခိုင်မြောက်ပိုင်းတွင် အပူပိုင်း ဆိုင်ကလုန်း မိုရာ တိုက်ခိုက်၍ အိမ်ခြေ ၄၆၀၀ ခန့် လုံးဝပျက်စီးပြီး အိမ်ခြေ ၁၁,၇၀၀ ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ပါသည်။

မိုးခေါင် ရေရှား (၂၀၁၆-၂၀၁၇)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အယ်လ်နီညို(အပူပိုင်းမုန်တိုင်း)၏ အကျိုးဆက် ခံစားမှုအဖြစ် ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီ နှင့် ၂၀၁၇ နွေရာသီတွင် အပူချိန်မြင့်မားခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်း၊ မြေများ ခြောက်သွေ့ခြင်း ၊ မီးလောင်လွယ်ခြင်းနှင့် ရေပြတ်လပ်မှု ဖြစ်ခြင်းတို့ကို ကျေးရွာပေါင်း ၁၄၆ ရွာတွင် ကြုံတွေ့ခဲ့ပါသည်။

မုတ်သုန် ရေကြီး (ဩဂုတ်- ၂၀၁၆)

ကပ္ပလီ ပင်လယ်ပြင်နှင့် ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်တွင် မုတ်သုန် အားကောင်းရာမှ ရေကြီးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး လူဦးရေ ၃၇၇,၀၀၀ ခန့် ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြရပြီး မကွေးတိုင်းမှ အများဆုံး ခံစားရလျက် လူဦးရေ ၆၀,၀၀၀ ခန့် ဒုက္ခရောက်ကြရပါသည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်း ၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရန်ကုန်တိုင်း တို့တွင်လည်း ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။

ရေကြီးခြင်း (ဇူလိုင် - ၂၀၁၆)

မိုးသည်းထန်စွာ ရွာသွန်းပြီး ရေကြီး၊ မြေပြို ဖြစ်ခြင်းကို ရခိုင်ပြည်နယ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့တွင် ခံစားခဲ့ကြရပါသည်။ လူဦးရေ ၂၄,၃၀၆ ဦးခန့် ပြောင်းရွှေ့ပေးခဲ့ရပြီး ရခိုင်ပြည်နယ် အတွင်းမှ မင်းပြား၊ အန်း၊ မြောက်ဦးနှင့် ကျောက်တော် မြို့နယ်များတွင် အများဆုံး ခံစားခဲ့ကြရသည်။

အပူပိုင်း ဆိုင်ကလုန်း Roanu (ဇွန်- ၂၀၁၆)

မိုးသည်းထန်ပြီး ရေကြီးခြင်းကို စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ဧရာဝတီတိုင်းနှင့် ပဲခူးတိုင်းတို့တွင် ခံစားခဲ့ကြရသည်။ လူ ၈ ဦး သေဆုံးပြီး ၂၇,၂၅၇ ဦး ရေဘေးဒုက္ခ ခံခဲ့ရသည်။ အိုးအိမ်ပေါင်း ၅,၆၈၅ လုံး ရေလွှမ်းမိုးခံခဲ့ရပြီး အိမ်ခြေ ၂၄၆ လုံး ပျက်စီးခဲ့သည်။

မိုးခေါင် ရေရှား (၂၀၁၅-၂၀၁၆)

၂၀၁၅ နွေရာသီတွင် ကျေးရွာ ၁၄၆ ရွာ နှင့် ၂၀၁၆ တွင် ကျေးရွာ ၃၀၀ခန့် မိုးခေါင် ရေရှားမှုဒဏ် ခံကြရပါသည်။ ဧရာဝတီ တိုင်းအတွင်းရှိ ငပုတော၊ သာပေါင်း၊ ကျောင်းကုန်း နှင့် ရေကြည်မြို့နယ်များတွင် ရှိသော ကျေးရွာများ ရေရှားပါးမှုဒဏ် ခံကြရပါသည်။

အပူပိုင်း ဆိုင်ကလုန်း Komen

၂၀၁၅ ခုနှစ် အပူပိုင်း ဆိုင်ကလုန်း ကိုမင်း ရိုက်ခတ်မှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းနှင့်ပြည်နယ် ၁၄ ခု အနက် ၁၂ ခုတွင် လေပြင်း မိုးကြီးဒဏ် ခံခဲ့ကြရသည်။

ရေကြီး မြေပြို (ဇူလိုင်- ၂၀၁၅)

မိုးသည်းထန်သဖြင့်ရေကြီး မြေပြိုခြင်း ခံစားကြရပါသည်။ တိုင်းနှင့်ပြည်နယ် ၁၄ ခုအနက် တနင်္သာရီ တိုင်းနှင့် ကယားပြည်နယ်မှလွဲ၍ အခြားတိုင်းနှင့်ပြည်နယ် ၁၂ ခု တွင် ထိခိုက်ခံစား ခဲ့ကြရသည်။ လူ ၁၂၅ ဦး သေဆုံးခဲ့ပြီး ၁.၇ သန်းခန့် ယာယီ အိုးအိမ် ပြောင်းရွှေ့ ခဲ့ကြရသည်။

မီးဘေး

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမြဲကြုံတွေ့နေရသော ဘေးအန္တရာယ်မှာ မီးဘေးဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတွင်း ကြုံတွေ့ရသမျှ ဘေးအန္တရာယ်၏ ၇၁ ရာခိုင်နှုန်းမှာ မီးဘေးဖြစ်ပါသည်။ ယခု ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ စစ်တပ်မှ အာဏာ အဓမ္မသိမ်း ယူပြီးနောက်တွင် နိုင်ငံအဝှမ်း ရှို့မီး ပြဿနာများက အများဆုံး ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ ရေဘေး ၁၁ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် မှန်တိုင်းသည် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှိလျက် ငလျင်၊ မြေပြို တောင်ပြို စသော ဘေးအန္တရာယ်များက ၈ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝဘေးများနှင့် သက်ဆိုင်သော အကြောင်းအချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မကြာခဏ ကြုံတွေ့ရတတ်သော ဘေးအန္တရာယ် (၉)မျိုး ၏ အကြောင်းကို အကျဉ်းချုပ်အနေဖြင့် သိရှိမှတ်သားထားသင့်ပါသည်။

ငလျင်လှုပ်ခြင်း။ ။မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငလျင်လှုပ်ခြင်းဖြစ်ပွားရသည့်အဓိကအကြောင်းအရင်း(၂)ရပ်ရှိပါသည်။

- အိန္ဒိယ မြေထုချပ် (Indian Plate) က မြန်မာမြေထုချပ် (Burma Plate) အောက်သို့ နိမ့်ဆင်းပြီး မြောက်ဘက်ယွန်းယွန်းသို့ ရွေ့လျားရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပွတ်တိုက်မှုနှင့်
- ကပ္ပလီပင်လယ်အတွင်းရှိ ဖြန့်ကျက်ဗဟိုတစ်ခုမှ အစပြု၍ မြန်မာမြေထုချပ်သည် မြောက်ဘက်သို့ ရွေ့လျားနေခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ငလျင်လှုပ်လေ့ရှိသော နယ်မြေဒေသ (၃) ပိုင်း ပိုင်းခြားနိုင်ပါသည်။ အနောက်မြောက် ပိုင်းဒေသ၊ အလယ်ပိုင်းမြေခိုမိဒေသနှင့် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်-ယူနန်ဒေသတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ကုန်းမြေတိုက်တစ်ခုထက် အခြားတစ်ခုကနိမ့်ကျသွားခြင်း၊ မြေထုချပ် (၂) ခု ပွတ်တိုက်ရွေ့လျားခြင်းတို့သည် ပြင်းအားအတော်အတန် ရှိသော မြေမျက်နှာပြင်နှင့် နီးကပ်သည့် ငလျင်နှင့် ပြင်းအားအလယ်အလတ်ရှိသော မြေမျက်နှာပြင်နှင့် ဝေးကွာသည့် ငလျင်အများအပြားကိုဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

စစ်ကိုင်းပြတ်ရွေ့ကြောင်းဖြတ်သန်းသွားသည့် အလယ်ပိုင်းမြေခိုမိဒေသတစ်လျှောက်တွင် ၂၀ ရာစုအတွင်း ထင်ရှားသော ငလျင်ကြီးများ (၁၈) ကြိမ်ထက်မနည်း လှုပ်ခံပါသည်။ ငလျင်လှုပ်စေသည့် ကြီးမားသော အခြားပြတ်ရွေ့ကြောင်းတစ်ခုမှာ ရှမ်းကုန်းမြေမြင့် အနောက်ပိုင်းရှိ ကီလိုမီတာ ၅၀၀ ခန့် ရှည်လျားသော ကျောက်ကျန်းပြတ်ရွေ့ကြောင်း (Kyaukkyan Fault) ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ငလျင်ဒေသများပြ မြေပုံအရ ပဲခူး-ဖြူး၊ မန္တလေး-စစ်ကိုင်း-တကောင်း၊ ပူတာအို-တနင်္ဇင်းနှင့် ကလေးမြို့-ဟုမ္မလင်းဒေသများသည် ငလျင်အန္တရာယ် အမြင့်ဆုံးဇုန်တွင် ကျရောက်နေပါသည်။

မြေပြိုတောင်ပြိုခြင်း။ ။မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားသည့် အမျိုးမျိုးသော မြေပြိုတောင်ပြိုခြင်း များကို တောင်တန်း ဒေသများ၊ အထူးသဖြင့် အနောက်ရိုးမဒေသများနှင့် အရှေ့ဘက်ကုန်းမြေမြင့်ဒေသ အချို့တွင် တွေ့ရပါသည်။ ဥပမာ-ကျောက်များလိမ့်ဆင်းခြင်း၊ ကျောက်ဆောင်ပြိုခြင်း၊ မြေစိုင့်ခဲပြိုကျခြင်း၊ ရွံ့များ ပျော်ကျစီးဆင်းခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ လူနေကျပါခြင်းကြောင့် ဤဒေသတွင် မြေပြိုတောင်ပြိုမှု ဖြစ်ပွား သောအခါ တိုက်ရိုက်ထိခိုက်မှုအနေဖြင့် မြို့ရွာများ ပျက်စီးခြင်းထက် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပျက်စီး ခြင်းသာ ဖြစ်ပွားပါသည်။

ဆူနာမီရေလှိုင်း။ ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကမ်းရိုးတန်းကို အနောက်ဘက်တွင် ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်းဒေသ၊ အလယ်ပိုင်းတွင် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနှင့် တောင်ပိုင်းတွင် တနင်္သာရီကမ်းရိုးတန်းဒေသဟု အပိုင်း (၃) ပိုင်း ပိုင်းခြားနိုင်ပါသည်။

ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်းမှာ ရေတိမ်သောပင်လယ်အပိုင်းဖြစ်ပြီး ကျွန်းစုများရှိပါသည်။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဖြစ်တည်မှု ကိုလည်း အချို့နေရာများတွင် တွေ့ရှိရပါသည်။ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသမှာ ဧရာဝတီ မြစ်ဝတွင် ဖြစ်တည်လျက်ရှိပါသည်။ အနည်ကျမှု၊ နှစ်စဉ်မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ကျယ်ပြန့်လာမှု မြင့်မားလာ ခြင်းကြောင့် မုတ္တမ ပင်လယ်အတွင်း တောင်ဘက်ကီလိုမီတာ ၅၀ အထိ ရေတိမ်ပိုင်းတွင် သဲတန်းများ ဖြစ်ပွားပါသည်။ တနင်္သာရီ ကမ်းရိုးတန်းဒေသမှာ မြောက်မှတောင်သို့ တန်းတန်းမတ်မတ်နီးပါး တည်ရှိ နေပါသည်။ တနင်္သာရီ ကမ်းရိုး တန်း တောင်ပိုင်းဒေသတွင် မြိတ်ကျွန်းစု ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆူနာမီရေလှိုင်း၏ ရေပါဝင်မှုပမာဏနှင့် ရေလွှမ်းမိုးမှု အတိုင်းအတာမှာ အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာပတ်လည် နိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းစာပါက နိမ့်ကျပြီး ထိခိုက်သေဆုံးမှု နှင့် အပျက်အစီးပမာဏလည်း လျော့နည်းပါသည်။ အကြောင်းမှာ မြန်မာကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်တွင် ဆူနာမီရေလှိုင်း အမြင့်လျော့နည်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ် ကမ်းလွန်ပင်လယ်ပြင် တွင် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရေတိမ်ပိုင်းများ၌ ဆူနာမီလှိုင်း၏ စွမ်းအင်စုဝေးမိခြင်းကြောင့် ရေလှိုင်းအမြင့် အနည်းငယ် ပိုမိုပါသည်။ တနင်္သာရီ ကမ်းရိုးတန်းတွင် ဆူနာမီရေလှိုင်း သေးငယ်ရသည့် အခြား အကြောင်းတစ်ရပ်မှာ မြောက်မှ တောင်သို့ ဆန့်တန်းတည်ရှိနေသော မြိတ်ကျွန်းစုက အကာအကွယ် ပေးထား ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက် ငလျင်နှင့် ဆူနာမီဘေးဖြစ်နိုင်ခြေပြဇယား

ကမ်းရိုးတန်းဒေသ	ဧရိယာ ဒေသ	ငလျင်ဘေး	ဆူနာမီဘေး
ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်းဒေသ	မြောက်ပိုင်း	MMI 8 ရှိ အားပြင်းစွာ	အလယ်အလတ်*
	တောင်ဘက်ပိုင်း	MMI 7 ရှိ အားလတ်စွာ	အလယ်အလတ်
မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ	ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ	MMI 7 ရှိ အားလတ်စွာ	အလယ်အလတ်
	စစ်တောင်းမြစ်ဝ	MMI 8-9 ရှိ အားပြင်းစွာ	အလယ်အလတ်
တနင်္သာရီ ကမ်းရိုးတန်းဒေသ	မြောက်ပိုင်း	MMI 7 ရှိ အားလတ်စွာ	အလယ်အလတ်
	တောင်ပိုင်း	MMI 7 ရှိ အားလတ်စွာ	အားပျော့**

*အမြင့်ဆုံးဆူနာမီလှိုင်း ၄ မီတာ   **အမြင့်ဆုံးဆူနာမီလှိုင်း ၂ မီတာ

မီးလောင်ခြင်း။ ။မီးလောင်ခြင်းမှာ ဘေးအန္တရာယ်များအနက် ၇၁% ရှိပြီး မကြာခဏ အဖြစ်ပွားဆုံး ဘေးဖြစ် ပါသည်။ မီးလောင်မှုအရေအတွက် လျော့နည်းကျဆင်းလျင်ရှိသော်လည်း မီးလောင်မှုကြောင့် ဆုံးရှုံးမှုပမာဏ မှာ တိုးတက်မြင့်မားနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ မီးလောင်မှုအများဆုံးဖြစ်ပွားသည့် နယ်မြေဒေသများမှာ ရန်ကုန်တိုင်း၊ မန္တလေး၊ ဧရာဝတီတိုင်း၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းနှင့် ပဲခူးတိုင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတိုင်းများတွင် ဖြစ်ပွားသော မီးလောင်မှုများမှာ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ဖြစ်ပွားသော မီးလောင်မှုစုစုပေါင်း၏ (၆၃) ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး ငွေကြေးဆုံးရှုံးမှု စုစုပေါင်း၏ (၃၈)ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိပါသည်။ မီးလောင်မှုဖြစ်ပွားရသည့် အဓိက အကြောင်းများ မှာ မီးဖိုချောင်မှ လောင်ကျွမ်းခြင်းနှင့် ပေါ့ဆမှုကြောင့် လောင်ကျွမ်းခြင်းတို့ဖြစ်ပြီး မီးလောင်မှုအားလုံး၏ (၈၃) ရာခိုင်နှုန်းသည် ယင်းအကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်ပွားပါသည်။ မီးအများဆုံး လောင်ကျွမ်းသည့်ရာသီမှာ ဇန်နဝါရီလမှ မေလ အထိ ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှမီးလောင်မှု (၉၀၀) ကြိမ်ခန့် ဖြစ်ပွားပါသည်။

အပူပိုင်းဒေသ/မိုးခေါင်ခြင်း။ ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အပူပိုင်းဒေသတွင် နိုင်ငံအလယ်ပိုင်း၌ တည်ရှိသော မကွေးတိုင်း၊ မန္တလေးတိုင်းနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်း အောက်ပိုင်းဒေသများပါဝင်ပြီး နိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းနယ်မြေဧရိယာ (၁၀)ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိပါသည်။ မတူညီသော ဇုန်နယ်မြေ သတ်မှတ်စံနှုန်းပေါ်မူတည်၍ ခြောက်သွေ့ရပ်ဝန်းမှ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ခြောက်သွေ့ရပ်ဝန်းဇုန်များဟု သတ်မှတ်ပါသည်။ ယင်းဒေသများသည် မိုးကွယ်ဒေသတွင် တည်ရှိခြင်းကြောင့် နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ မိုးရွာသွန်းမှုမှာ ၁၀၀၀ မီလီမီတာ အောက်တွင် ရှိပါသည်။ အပူပိုင်းဒေသ စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး ဦးစီးဌာနအဆိုအရ အပူပိုင်းဒေသတွင် တိုင်း(၃)တိုင်း အတွင်းမှ ခရိုင်(၁၃)ခရိုင်၊ မြို့နယ်(၅၁)မြို့နယ်ခန့် ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ မြေဆီလွှာနှင့် သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းကဲ့သို့သော သဘာဝ အရင်းအမြစ်များ ယိုယွင်းပျက်စီးခြင်းသည် အခြေခံစိုက်ပျိုးရေးထုတ်လုပ်မှုကို မတည်မငြိမ် ဖြစ်စေပါသည်။

တောမီးလောင်ခြင်း။ ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လောင်ကျွမ်းသော တောမီးများမှာ အများအားဖြင့် မြေလျှပ်မီးများ ဖြစ်ပါသည်။ ဒီဇင်ဘာလမှ အစပြု၍ မေလ အထိ ခြောက်သွေ့ရာသီအတွင်း တောမီးအများဆုံး လောင်ပါသည်။ တိုင်းနှင့် ပြည်နယ်အားလုံးတွင် နေရာကွက်ကြား ဖြစ်ပွားတတ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ပဲခူးတိုင်း၊ ချင်းပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ မန္တလေးတိုင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းကုန်းမြေမြင့်ဒေသများတွင် ပိုမို၍ ဖြစ်ပွားတတ်ပါသည်။ တောမီးများကြောင့် မီးခိုးမြူငွေ့ ပြဿနာဖြစ်ပွားလာပြီး အကျိုးဆက်အဖြစ် ရပ်ရွာများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေပါသည်။

ဆိုင်ကလုန်း မုန်တိုင်း။ ။မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော် တလျှောက် ရှည်လျားသော ကမ်းရိုးတန်းဒေသ ရှိသဖြင့် ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မည့် အန္တရာယ် ကျရောက်လွယ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ် (၁၀၀) ကာလ မှတ်တမ်းများ အရ ဧပြီ ၊ မေ နှင့် အောက်တိုဘာလတို့ကို မုန်တိုင်းရာသီဟု ယူဆကြပါသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း(၄၀) အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းကြီးများ ဝင်ရောက်တိုက်ခတ်မှု (၆)ကြိမ်ရှိခဲ့ပါသည်။ (၁၉၆၈) ခုနှစ် စစ်တွေ ဆိုင်ကလုန်း၊ (၁၉၇၅) ခုနှစ် ပုသိမ်ဆိုင်ကလုန်း၊ (၁၉၈၂) ခုနှစ် ဝှ ဆိုင်ကလုန်း၊ (၁၉၉၄) ခုနှစ် မောင်းတောဆိုင်ကလုန်း၊ (၂၀၀၆) ခုနှစ် မာလာဆိုင်ကလုန်း၊ (၂၀၀၈) ခုနှစ် နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ စစ်တွေဆိုင်ကလုန်းကြောင့် သေဆုံးသူ (၁၀၃၇)ဦးနှင့် ပုသိမ်ဆိုင်ကလုန်းကြောင့် သေဆုံးသူ (၃၀၄)ဦး ရှိခဲ့ပြီး နာဂစ်မုန်တိုင်းကြောင့် သေဆုံးသူ (၁၃၈၃၇၃)ဦး နှင့် လူဦးရေ (၂.၄)သန်းမှာ ထိခိုက်ခံခဲ့ရပါသည်။ ပစ္စည်းဥစ္စာ အိုးအိမ်ဆုံးရှုံးမှု အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၄.၁) ဘီလီယံဖိုးခန့် ရှိခဲ့ပါသည်။ (၂၀၀၈) ခုနှစ် နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူအများမှတ်မိ သိရှိသော မုန်တိုင်းများအနက် ထိခိုက်ပျက်စီးမှု အများပြားဆုံး ဖြစ်ပါသည်။

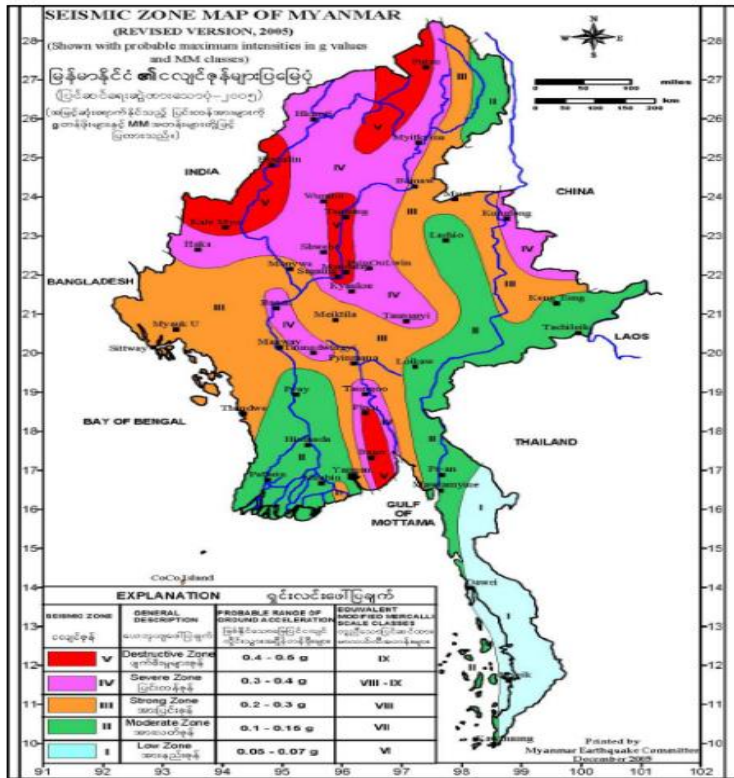
ရေလွှမ်းမိုးခြင်းများ။ ။မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားနိုင်သည့် ဘေးအန္တရာယ်များတွင် ရေလွှမ်းမိုးခြင်းလည်း အမြဲတစေ ပါဝင်နေပါသည်။ ဘေးအန္တရာယ်အားလုံး၏ ၁၁% ရှိပြီး မီးလောင်မှုပြီးလျှင် ဒုတိယ အများဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၇၀ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၀ ခုနှစ် အထိ ကြီးမားသော ရေလွှမ်းမိုးမှု (၁၂) ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ ရေလွှမ်းမိုးမှုကြောင့် အသက်အိုးအိမ် ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းဆုံးရှုံးမှု၊ အရေးပါသော အခြေခံ အဆောက်အဦးများ ပျက်စီးမှု၊ စီးပွားရေးဆုံးရှုံးမှုနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများ၊ ဥပမာ-ရေတွင်းရေကန်များနှင့် ဆည်တံမံ များ ညစ်ညမ်းမှု ဖြစ်ပွားပြီး ရေမှတစ်ဆင့် ရောဂါကူးစက်ခြင်းများ ဖြစ်ပွားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိုးရွာသွန်းမှုအားလုံးလိုလိုမှာ မေလ လယ်မှ အောက်တိုဘာလ အကြား မိုးရာသီတွင် ရွာသွန်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကာလတွင် ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် မြေပြိုတောင်ပြိုမှုများ အများအပြား ဖြစ်ပွားလေ့ ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်စဉ် ရေလွှမ်းမိုးမှုအန္တရာယ် ဖြစ်ပွားသည့်အချိန်ကာလများမှာ ဇွန်လ၊ ဩဂုတ်လ နှင့် စက်တင်ဘာလနှောင်းပိုင်းမှ အောက်တိုဘာလ အတွင်းဖြစ်ပါသည်။

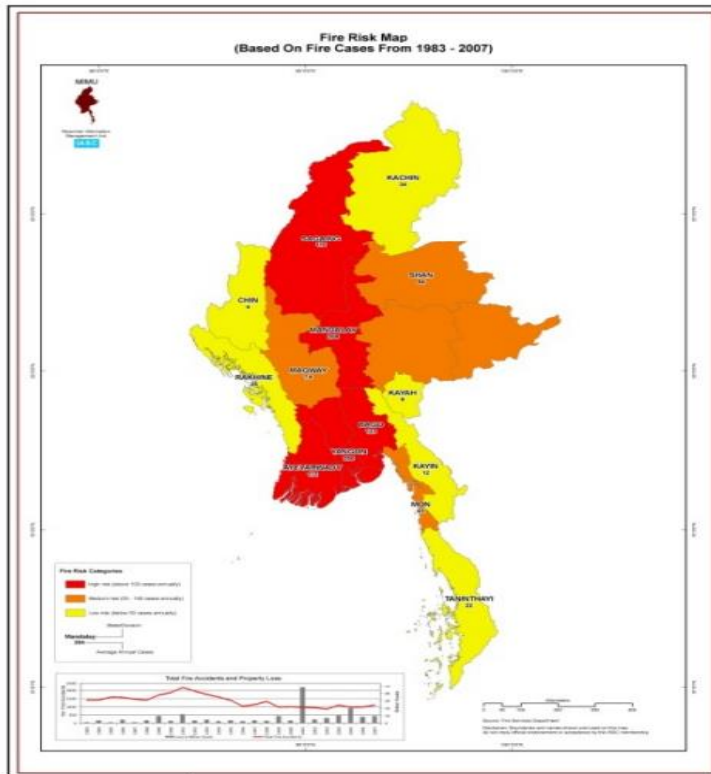
ရေလွှမ်းမိုးမည့် အန္တရာယ်အများဆုံးမှာ မုတ်သုန်မိုး အများဆုံးရွာသွန်းသော ဩဂုတ်လ ဖြစ်ပါသည်။ မိုးရာသီတစ်လျှောက်လုံးတွင် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ မြစ်များတစ်လျှောက် ရေလွှမ်းမိုးမှုများ မကြာခဏ ဖြစ်ပွားတတ်ပြီး၊ တောင်ပေါ်ဒေသများတွင်မူ များသောအားဖြင့် လျှပ်တစ်ပြက်ရေလွှမ်းမိုးခြင်းနှင့် မြေပြို တောင်ပြိုခြင်းများ ဖြစ်ပွားလေ့ရှိပါသည်။ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းဒေသများသည် ဆိုင်ကလုန်းကြောင့် ရံဖန်ရံခါ ရေလွှမ်းမိုးခြင်းများကို ကြုံတွေ့ရပါသည်။

မုန်တိုင်းဒီရေတက်ခြင်း။ ။မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကမ်းရိုးတန်းဒေသရှည်လျားပြီး မြေနိမ့်ဒေသများတွင် လူနေ ထူထပ်ခြင်းကြောင့် အထူးသဖြင့် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် မြင့်တက်လာပါက အန္တရာယ်ကျရောက် လွယ်ပါသည်။ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် အနည်းငယ်မျှ မြင့်တက်ရုံဖြင့် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော ရေတိုက် စားမှုများကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်ပါသည်။ Inter-Government Panel on Climate Change(IPCC) အစီရင်ခံစာအရ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် (၁)စင်တီမီတာ မြင့်တက်လျှင် ကမ်းခြေပြင်ညီ (၁)မီတာ ပျက်စီးမည်ဟု ဖော်ပြ ထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်မြေနိမ့်ဒေသများမှာ ဒီရေဝင်ရောက်သော ရေလမ်း ကြောင်းအများအပြား ပျံ့နှံ့လျက်ရှိပြီး အနောက်တောင်ဒေသမှ တိုက်ခတ်သော မုန်တိုင်းများနှင့် မုတ်သုန် လေများကို သဘာဝအားဖြင့် အကာအကွယ်မပေးနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပင်လယ်ရေ မျက်နှာပြင် မြင့်တက်ခြင်း၊ ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများ ပိုမိုပြင်းထန်လာခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဂေဟစနစ် ယိုယွင်း ပျက်စီးခြင်းတို့ အပြန်အလှန်ပေါင်းစပ်အားဖြည့်လျက် ပင်လယ်ပြင်ဖက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘေးအန္တရာယ် များကြောင့် ထိခိုက်မှုကို ပိုမိုဆိုးဝါးစေပါသည်။ နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းတွင် သေဆုံးသူများ၏ (၉၀) ရာခိုင်နှုန်းမှာ မုန်တိုင်းဒီရေလှိုင်းကြောင့် သေဆုံးရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပုံ (၁) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငလျင်ဒဏ်များပြ မြေပုံ

ပုံ (၂) မြန်မာနိုင်ငံစီးဘေးအန္တရာယ်ပြမြေပုံ

သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲခြင်း

သဘာဝဘေး အန္တရာယ်များသည် ရုတ်တရက် ကျရောက်တတ်ပြီး ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှု နည်းပါးစေရန် ပြင်ဆင်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်း၊ အချိန်ကာလ နည်းပါးတတ်ကြပါသည်။ မုန်တိုင်းကဲ့သို့သော ကြိုတင်ပြင်ဆင်နိုင်သည့် ဘေးမျိုးတွင်ပင်လျှင် သတိပြု ဂရုထားမှု နည်းပါးလျှင် ဖြစ်စေ၊ ကာကွယ်နိုင်သည့် စွမ်းအားအရင်းအမြစ် မပြည့်စုံလျှင်ဖြစ်စေ ထိခိုက်မှု ကြီးမားတတ်ပါသည်။ ပြင်ဆင်ချိန် မရတတ်သော ငလျင်ကဲ့သို့ အနေအထား မျိုးဆိုလျှင် ပို၍ နစ်နာရတတ်ပါသည်။

သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု အဆင့်များ

သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုလုပ်ရာတွင် အဓိကကျသော အစီအမံ အဆင့် (The three phases of a disaster program) များ ရှိပါသည်။

- သဘာဝဘေး ဆိုင်ရာ စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း - *disaster planning*
- သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲခြင်း - *disaster management*
- သဘာဝဘေးမှ ပြန်လည်ကောင်းမွန်ခြင်း - *disaster recovery*.

စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် ပြန်လည် ထူထောင်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ရန် ကြိုတင်စီစဉ်မှုများ ပြုလုပ်ထားရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် အဖွဲ့အစည်းများ ကြိုတင် ဖွဲ့စည်းပြင်ဆင်ထားခြင်းနှင့် စီမံချက်များ ရေးဆွဲထားခြင်းတို့မှာ မဖြစ်မနေ လိုအပ်ပါသည်။

သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုလုပ်ရာတွင် ဖြစ်ပွားရာ ဒေသမှသည် နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့် ပူးပေါင်း ချိတ်ဆက် တာဝန်ယူကြရသည်များ ရှိပါသည်။ ကူညီပံ့ပိုးမှုများကိုလည်း လက်ခံဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မိမိတို့၏ ရရှိနိုင်သော ကွန်ယက် ချိတ်ဆက်မှုများကို ကြိုတင် သိရှိ ဆက်သွယ်ထားနိုင်ရေးက အရေးပါလှပါသည်။

သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲရေးတွင် အဓိကကျသော လိုအပ်သည့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများ

(Four Elements of Disaster Management - 4R) မှာ-

၁။ ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်ပွားမှု လျော့ပါးရေး - Risk reduction

၂။ အဆင်သင့်ဖြစ်နေရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု - Readiness

၃။ ဖြစ်ပေါ်လာချိန် တုံ့ပြန်မှု - Response

၄။ မူလအခြေအနေသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိစေရေးနှင့် ပြန်လည် ထူထောင်ရေး - Recovery

စသည့် အစီအမံများကို မဖြစ်မနေ လုပ်ဆောင်ရပါမည်။

ဤကဲ့သို့ ထိရောက်သော စီမံခန့်ခွဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် မိမိတို့၏ ဒေသဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ ပြုစုထားရှိခြင်းက များစွာ အထောက်အကူပြုပါသည်။ မြို့နယ်တစ်ခု အနေဖြင့် ပြင်ဆင်ထားသင့်သော အချက်အလက်များကို အောက်တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

(၁) ဒေသဆိုင်ရာ အခြေခံအချက်အလက်များ

၁။ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းထားပုံ

- (က) ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်စုများ/ ကျေးရွာများ အရေအတွက် (အုပ်ချုပ်မှုဖွဲ့စည်းပုံ)
- (ခ) မြို့နယ်အဆင့်တွင် ရုံးဖွင့်လှစ်ထားသော အစိုးရဦးစီးဌာနများ

၂။ ပထဝီအနေအထား

- (က) မြို့နယ်၏ တည်နေရာ အသေးစိတ် (လတ္တီတွဒ် လောင်ဂျီတွဒ်များ၊ မြို့နယ်၏ နယ်နိမိတ်၊ ဧရိယာအကျယ်အဝန်း)
- (ခ) ရာသီဥတု (နှစ်ပတ်လည် မိုးရွာသွန်းမှု)
- (ဂ) မြေမျက်နှာသွင်ပြင်နှင့် အဓိက မြစ်များ၊ အခြား ရေအရင်းအမြစ်များ

၃။ လူဦးရေ

- (က) အသက်အရွယ်အချိုးအစား၊ မိဘမဲ့များ၊ မိဘမစုံသော မိသားစုများ စသည်တို့အပါအဝင် လူဦးရေဆိုင်ရာ အသေးစိတ်အချက်များ
- (ခ) စာတတ်မြောက်မှုနှုန်း
- (ဂ) ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှု

၄။ အခြေခံ အဆောက်အအုံ

အောက်ပါတို့၏ အကျဉ်းချုပ်ကို ဖော်ပြရမည်။

- (က) အဓိကလမ်းနှင့် လမ်းအမျိုးအစားများ
- (ခ) ရေလမ်းများ ရှိလျှင် ဖော်ပြရန် (အဓိက တူးမြောင်းစနစ်)
- (ဂ) ဆေးရုံအရေအတွက် (အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက) နှင့် ကျန်းမာရေးဌာနများ
- (ဃ) သောက်ရေ အရင်းအမြစ်များ
- (င) ပညာရေးဆိုင်ရာကျောင်းအဖွဲ့အစည်း အဆောက်အအုံများ
- (စ) ဘုရားစေတီများ၊ ဘုရားကျောင်းများနှင့် အခြားဘာသာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများ
- (ဆ) တံတားများ
- (ဇ) အရေးကြီးသော နေရာဌာနများ (ရဲစခန်းများ၊ ဘတ်စကားဂိတ်၊ လေဆိပ် ရှိလျှင် ဖော်ပြရန်၊ ရေဒီယိုနှင့် ရုပ်မြင်သံကြားလွှင့်ရုံများ၊ သင်္ဘောဆိပ်)- ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် အဆောက်အအုံများ အပါအဝင်

(ဈ) အရေးပေါ် အဆောက်အဦများ [မီးသတ်စခန်း၊ ဇလဗေဒနှင့် မိုးလေဝသ စခန်းများ၊ ရှာဖွေရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေး စခန်းများ (မီးကင်း စခန်းများ စသည်)၊ မြို့နယ်အတွက် အန္တရာယ်ကင်းရာ နေရာများ (ရေလွှမ်းမိုးခြင်းအတွက် မြေမြှင့်နေရာ စသည်)]

၅။ ရာသီဥတု

- (က) ရာသီဥတုနှင့် ရာသီများ
- (ခ) မိုးရွာသွန်းမှု
- (ဂ) အပူချိန်

၆။ လူမှုစီးပွားရေး အခြေအနေ

- (က) အများဆုံး လုပ်ကိုင်သော အလုပ်အကိုင်များနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ
- (ခ) ဝင်ငွေဖန်တီးပေးသော လုပ်ငန်းများ
- (ဂ) သီးနှံစိုက်ပျိုးမှုသွင်ပြင်
- (ဃ) အဓိက ပွဲတော်များ

အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှု ဖော်ပြခြင်း (Risk Profile)

အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှု (Risk Profile) ဖော်ပြချက်တွင်-

- (၁) ကျရောက်နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ် (Hazard) လေ့လာဆန်းစစ်ချက်
- (၂) အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှု (Vulnerability) လေ့လာဆန်းစစ်ချက်နှင့်
- (၃) စွမ်းဆောင်ရည် (Capacity) လေ့လာဆန်းစစ်ချက်တို့ ပါဝင်ပါသည်။

၁။ ကျရောက်နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ်လေ့လာဆန်းစစ်ချက် (Hazard Assessment)

- မြို့နယ်တွင် ကျရောက်နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း
- ဘေးအန္တရာယ်များဆိုင်ရာ မြို့နယ်၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် ယခင်က ဖြစ်ပွားခဲ့သော ဘေးအန္တရာယ်များ၏ ထိခိုက်မှုကို ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း
- ကျရောက်နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ်ပြမြေပုံများ
- ဥပမာ- ရေလွှမ်းမိုးမှု ဘေးအန္တရာယ် အကဲဖြတ်ချက်ကို အောက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များအား အသုံးပြု၍ ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။
- ရေလွှမ်းမိုးမှု ဘေးအန္တရာယ်များ၏ သမိုင်းဖြစ်စဉ် (ဥပမာ-နောက်ခံအချက်များကို ခြုံငုံဖော်ပြခြင်း၊ ရေလွှမ်းမိုးမှု ပျမ်းမျှ ကြာမြင့်ချိန်/အချိန်ကာလ၊မြစ်ကမ်းပါးတိုက်စားမှု၊ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်သော မြေဆုံးရှုံးခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း ဆုံးရှုံးခြင်း၊ ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခြင်း၊ ကပ်ရောဂါ ဖြစ်ပွားခြင်း)
- နှစ်စဉ်ရေလွှမ်းမိုးမှု ဖြစ်ပွားရသည့် အကြောင်းများနှင့် ဖြစ်ပွားသည့်ရာသီ/ ကြာမြင့်ချိန်
- ကြိမ်နှုန်းနှင့် ရေလွှမ်းမိုးမှုဖြစ်စဉ် အချက်များဂရမ် (စတင်ချိန်၊ အမြင့်မာဆုံးအချိန်၊ ကျဆင်းချိန်)

- နှစ်စဉ် ရေလွှမ်းမိုးမှု၏ ပြင်းထန်မှု/ ပမာဏ/ ထိခိုက်စေမှု
- နှစ်စဉ် ရေလွှမ်းမိုးသည့် နယ်မြေဒေသ
- ရာသီဥတုအပြောင်းအလဲ၊ မြစ်အထက်ပိုင်းနှင့် မြစ်အောက်ပိုင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ စသည်တို့ကြောင့် အနာဂတ်အတွင်း ဖြစ်ပွားလာနိုင်ခြေများကို သုံးသပ်ဖော်ပြခြင်း (ရရှိနိုင်ပါက ဖော်ပြပေးရန်)

*ထိုနည်းတူစွာ မီးလောင်ခြင်းနှင့် မိုးခေါင်ခြင်း စသည်တို့ကဲ့သို့သော အခြား ကျရောက်နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ်များ၏ အကဲဖြတ်ချက် များကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

၂။အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက် (Vulnerability Assessment)

အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက်သည် ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးအတွက် အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှု အများဆုံးလူများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပထဝီ နယ်မြေဒေသတစ်ခုအတွင်း ဖြစ်ပွားနိုင်သည့် အပျက်အစီးများကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပါသည်။

အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှုကို လေ့လာဆန်းစစ်ချက်တွင် အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှု ဖြစ်စေသော အကြောင်းအချက် အမျိုးမျိုးရှိကြောင်း၊ မကြာခဏ ပေါင်းစပ်၍ ဖြစ်ပွားတတ်ကြောင်း သတိပြုရန် အရေးကြီးပါသည်။ အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှုသည် အချိန်ကာလအလိုက်ပြောင်းလဲနိုင်ပါသည်။ ရပ်ရွာ (သို့မဟုတ်) လူတစ်ဦး၏ အနေအထား(သို့မဟုတ်) အခြေအနေမှာ အချိန်ကာလအလိုက် ပြောင်းလဲသွားနိုင်ပြီး ယင်းပေါ်မူတည်၍ အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှုသည် တိုးမြင့်လာခြင်း၊ လျော့နည်းသွားခြင်းများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှုသည် နယ်မြေဒေသတစ်ခုအတွက် မတူညီဘဲ ဝင်ငွေ၊ အန္တရာယ်နှင့် ထိတွေ့မှု၊ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု အဆင့်တို့အပေါ် မူတည်၍ ကွဲပြားပါသည်။

ဥပမာ-ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှုကို ဖြစ်စေသော အကြောင်းအချက်များမှာ-

- စနစ်တကျမဟုတ်သော ရေထုတ်မြောင်းများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေး ညံ့ဖျင်းစေသော အစီအစဉ်တကျ မဟုတ်သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခြင်း
- တာတမံများ၊ မြစ်ကမ်းပါးများနှင့် မြစ်ရေလမ်းကြောင်းများအတွင်းကဲ့သို့သော အစွန်အဖျားမြေများတွင် ကျူးကျော်ရပ်ကွက်များ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း
- အိုးအိမ်ဆောက်လုပ်မှု ညံ့ဖျင်းခြင်း
- ဆင်းရဲနွမ်းပါးခြင်း
- ကာကွယ်ရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု မလုံလောက်ခြင်း
- ဘေးအန္တရာယ်အကြောင်း သိမြင်နားလည်မှု မရှိခြင်း
- ကြိုတင်သတိပေးသည့်စနစ် မရှိခြင်း
- နေရာဒေသတစ်ခုတွင် ရာသီဥတု အပြောင်းအလဲ၏ သက်ရောက်မှု
- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပထဝီနယ်မြေအလိုက် အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှု

မြို့နယ်အဆင့် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းစီမံချက် စာအုပ်တွင် အောက်ပါ သတင်းအချက် အလက်များ ပါဝင်သည့် ဇယားကို ထည့်သွင်းဖော်ပြနိုင်ပါသည်။

- အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်သော ရပ်ကွက်/ ကျေးရွာအရေအတွက်နှင့် ဘေးအန္တရာယ် အမျိုးမျိုး ကြောင့် ထိခိုက်မှုဖြစ်ဖွယ်ရာရှိသည့် သက်ဆိုင်ရာ လူဦးရေ (ဖြစ်နိုင်ပါက ကျား-မ၊ အမျိုးသား ဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုနှင့် အမျိုးသမီးဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စု၊ အသက်အရွယ် အလိုက် ခွဲခြားဖော်ပြရန် ဖြစ်ပါသည်။)
- ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှုကို ဖြစ်စေနိုင်သော အကြောင်းအချက်များ
- ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှု သို့မဟုတ် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်သော အစိတ် အပိုင်းများ (ထိခိုက်ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေရှိသောအရာများ) (အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှု မြင့်မားသော နယ်မြေဒေသအတွင်းရှိ လမ်းစနစ်၊ တူမြောင်းများ/တာတမ်၊ ကျောင်းနှင့် ဆေးရုံအရေအတွက်၊ အခြားအရေးပါသော အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် စုစုပေါင်း စိုက်ပျိုးမြေ သို့မဟုတ် အခြား စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သော မြေဧရိယာ)

၃။ စွမ်းဆောင်ရည် လေ့လာဆန်းစစ်ချက် (Capacity Assessment)

စွမ်းဆောင်ရည်လေ့လာဆန်းစစ်ချက်သည် မြို့နယ်အတွင်း ရရှိနိုင်သော လူသားစွမ်းဆောင်ရည် (ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ အထူးပြု တတ်ကျွမ်းနားလည်မှု) ၊ ရုပ်သတ္တုပစ္စည်းနှင့် ငွေကြေး၊ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် လိုအပ် သော အရင်းအမြစ်များကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားနိုင်ရန် အကူအညီပေးပါသည်။

ရရှိနိုင်သော အနေအထားနှင့် လိုအပ်ချက်များအပေါ် မူတည်၍ အောက်ဖော်ပြပါ အရင်းအမြစ်များနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားရန် အရေးကြီးပါသည်။

- ခိုလှုံရာနေရာဌာနများ (အန္တရာယ်ကင်းသော နယ်မြေများ၊ ခိုလှုံရာနေရာများ အရေအတွက် စုစုပေါင်း နှင့် တည်နေရာ)
- သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအစီအမံများ
- ဆက်သွယ်ရေးစနစ်
- ဘေးအန္တရာယ်မဖြစ်ပွားစေရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု အစီအမံများ၊ ဥပမာ-တာများ၊ တံများနှင့် အခြားအဆောက်အအုံများ
- သိုလှောင်ရန် နေရာဌာနများ
- ဆေးဝါးကုသမှု နေရာဌာနများ
- အဖွဲ့အစည်းစနစ်နှင့် အခြားနေရာဌာနများ (ဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့အစည်းစနစ်များရှိခြင်း၊ ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများရှိခြင်း စသည်)
- လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်များ (ကြက်ခြေနီ စေတနာ့ဝန်ထမ်း အရေအတွက်၊ လူထုအဖွဲ့အစည်းများ၊ လေ့ကျင့်သင်တန်း ပေးထားသော ရှာဖွေရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေး အစုအဖွဲ့များ၊ မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း အန်ဂျီအိုများနှင့် နယ်မြေဒေသအတွင်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသော အစိုးရမဟုတ်သော နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်း အိုင်အန်ဂျီအိုများ)

အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှု ဖော်ပြချက် (Risk Assessment)

မြို့နယ်၏ အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက်-Risk Assessment (အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှု ဖော်ပြချက်- Risk Profile) ရေးဆွဲရန်အတွက် မြို့နယ်အတွင်း ကျရောက်နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ်များ အားလုံးအတွက် ကျရောက်နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ် လေ့လာဆန်းစစ်ချက် (Hazard Assessment) အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက် (Vulnerability Assessment) နှင့် စွမ်းဆောင်ရည် လေ့လာဆန်းစစ်ချက် (Capacity Assessment) များကို လုပ်ဆောင်ပါသည်။ အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက်- Risk Assessment (အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှု ဖော်ပြချက်- Risk Profile)သည် အောက်ပါတို့ကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြရာတွင် အကူအညီပေးပါသည်။

- ကျရောက်နိုင်သောဘေးအန္တရာယ် (Hazard) တစ်ခုကြောင့် နယ်မြေဒေသတစ်ခုတွင် ဖြစ်ပွားနိုင်သော ထိခိုက်မှုနှင့် ဆုံးရှုံးမှု
- ကျရောက်နိုင်သောဘေးအန္တရာယ် (Hazard) တစ်ခုအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရန် လက်ရှိစွမ်းဆောင်ရည်များ

ဥပမာ-အန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်မှု အကဲဖြတ်ချက်တွင် အောက်ဖော်ပြပါ ဆန်းစစ်ချက် ပြုလုပ်ရပါမည်။

- ယခင်က ဘေးအန္တရာယ်များ ဖြစ်ပွားသည့် ပုံသဏ္ဍာန်
- ရပ်ရွာအား လက်ရှိ ခြိမ်းခြောက်နေသော ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ဆက်စပ်သော ခြိမ်းခြောက်နေသည့် ဘေးအန္တရာယ်များ (ကျရောက်နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ်အကဲဖြတ်ချက်) သည် ဘေးအန္တရာယ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာပုံကို နာလည်သဘောပေါက်ခြင်း (အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်မှု အကဲဖြတ်ချက်)
- လူအမျိုးမျိုးသည် အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှုကို မည်ကဲ့သို့ တိုင်းတာပုံနှင့် ရှုမြင်ပုံ

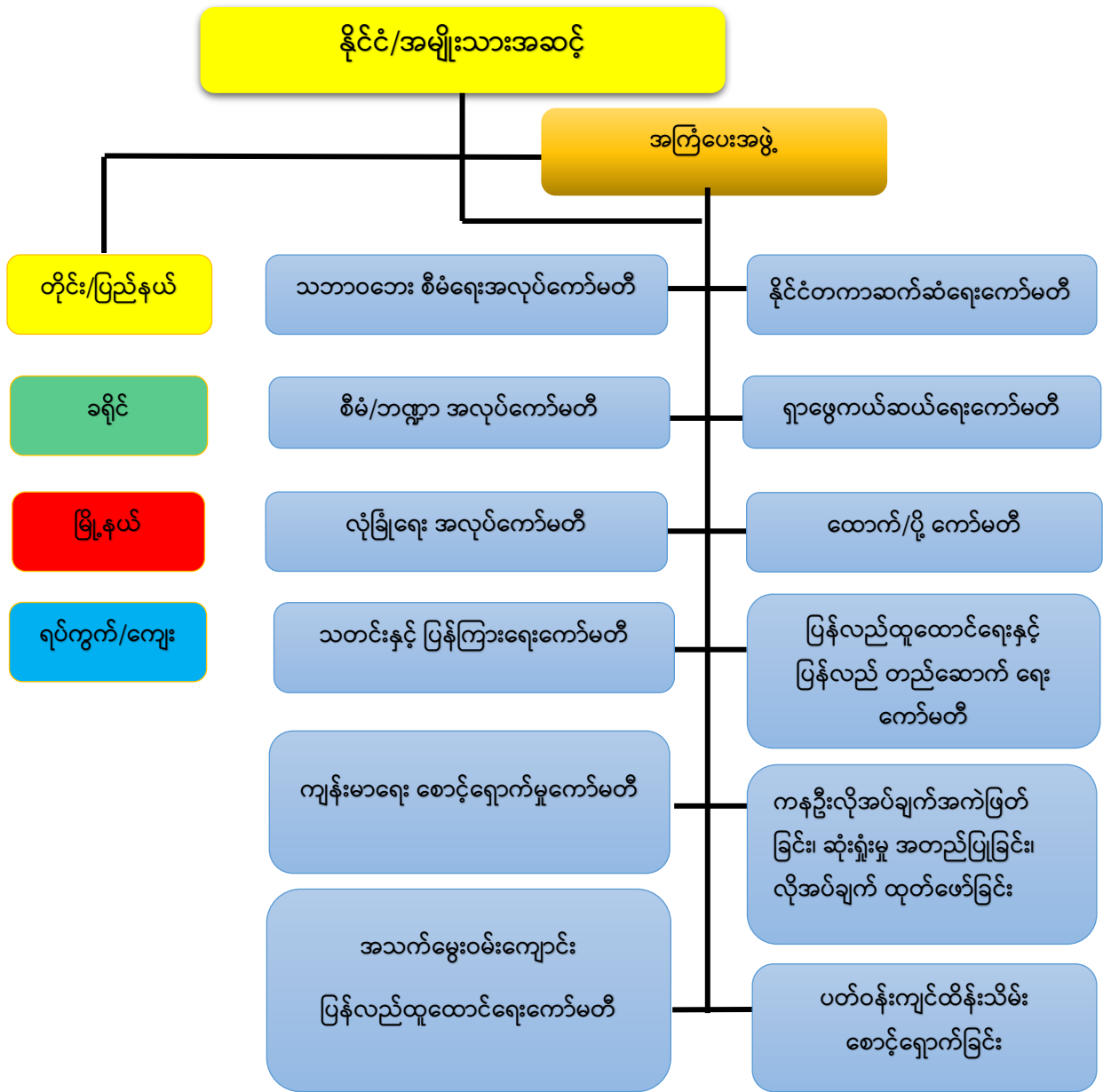
မြို့နယ်၏ အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှု (Risk Profile) ဖော်ပြချက်ကို ပြုစုရာတွင် အောက်ဖော်ပြပါ အဓိက အချက် (၂) ချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။

- အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်သော နေရာဒေသများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကျရောက်နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ် (Hazard) အကြောင်း သတင်းအချက်အလက်များကို ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်စုများ စသော အဆင့် အမျိုးမျိုးမှ ရရှိရန်မှာ အကန့်အသတ်ရှိပါသည်။ မြို့နယ်အဆင့် ဇေယျာဒေသနှင့် မိုးလေဝသစခန်း၊ ဆည်မြောင်း ဦးစီးဌာန၊ မီးသတ်ဦးစီးဌာန စသည့် အစိုးရဌာနတို့သည် သတင်းအချက်အလက်များရရှိရာ အဓိက သတင်းအရင်းအမြစ်များ ဖြစ်ပါသည်။
- ကျရောက်နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ်များ (Hazard)ကို အန္တရာယ်အရှိဆုံး၊ အလယ်အလတ်၊ အန္တရာယ် အနည်းဆုံးဟူ၍ ဦးစားပေးသတ်မှတ်ရပါမည်။ ဤကဲ့သို့ ဦးစားပေး သတ်မှတ်ခြင်းကို နေရာအလိုက် (ဥပမာ- မြို့နယ်၏အရှေ့မြောက်ဒေသ(သို့မဟုတ်) တောင်းပိုင်းဒေသ စသည်ဖြင့်) သတ်မှတ်လုပ်ဆောင် နိုင်ပါသည်။

(၂) အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းပြင်ဆင်ခြင်း

သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲခြင်းတွင် အဓိက လုပ်ငန်းစဉ်အဖြစ် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းထားရှိခြင်းနှင့် စီမံချက် ရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဟု တွေ့ရပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းများကို သဘာဝဘေးဖြစ်မှ ဖွဲ့စည်းရမည် မဟုတ်ဘဲ တင်ကြိုဖွဲ့စည်းပြီး ပုံမှန် ထိတွေ့ လေ့ကျင့်မှုများဖြင့် အဆင်သင့် ဖြစ်နေအောင် စီမံထားရပါမည်။ အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းရေးတွင် ကဏ္ဍပေါင်းစုံ ပါဝင်ရေးကို အလေးပေးရပါမည်။ ထို့ကြောင့် မိမိ ဒေသအတွင်း အရင်းအမြစ်များကို သေချာစွာ စုစည်းထားရှိနိုင်ရပါမည်။

အောက်တွင် ဖော်ပြထားသော သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းထားရှိခြင်း ပုံစံမှာ လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေးဆွဲထားသော ပုံစံဖြစ်ပြီး ဗဟို (နိုင်ငံ/အမျိုးသား အဆင့်မှ တိုင်း/ပြည်နယ်၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ရပ်ကွက် / ကျေးရွာအုပ်စု အထိ အဆင့်ဆင့် ပေါင်းကူး ဆက်စပ်မှုကို၎င်း၊ လုပ်ငန်းအလိုက် လိုအပ်သော ကော်မတီ များကို၎င်း စုံလင်စွာ တွေ့နိုင်ပါသည်။

*အထက်ပါ ဖွဲ့စည်းပုံများကို လေ့လာပြီး မိမိ ဒေသနှင့် ကိုက်ညီမည့် ဖွဲ့စည်းခြင်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။

သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို လေ့လာလျှင် အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းရန် အတွက် လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်များမှာ -

- ဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့
- အစိုးရ ဌာနဆိုင်ရာများ
- ကျန်းမာရေး ဝန်ထမ်းများ
- ပညာရေး ဝန်ထမ်းများ
- ကြက်ခြေနီ တပ်ဖွဲ့ဝင်များ
- မီးသတ် တပ်ဖွဲ့ဝင်များ
- လုံခြုံရေး/ကာကွယ်ရေး ဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ
- စေတနာ့ ဝန်ထမ်းများ
- အမျိုးသမီး၊ လူငယ် စသည့် အဖွဲ့အစည်းများ
- ဒေသတွင်းရှိ UN /NGO/ INGO အဖွဲ့အစည်းများ

စသည်တို့ကို ချိတ်ဆက် ပေါင်းစပ် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့ တိုင်းရင်းသား ဒေသများအဖို့ မိမိနှင့် အဆင်ပြေမည့် ဖွဲ့စည်းပုံကို လေ့လာရွေးချယ် ရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအနေဖြင့် ယခု ဖော်ပြထားသော ဆပ်ကော်မတီအလိုက်မှာ မပါမဖြစ် လုပ်ဆောင်ရမည့် အခြေခံ အချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် မိမိ ရရှိနိုင်မည့် အင်အားအလိုက် တာဝန် ပေါင်းစည်းခြင်း သို့မဟုတ် ခွဲခြားခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ ဥပမာ- သတင်းနှင့် ပြန်ကြားရေး ၊ အရေးပေါ် ဆက်သွယ်ရေးတို့ကို ပညာရေး ဝန်ထမ်းများက ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ရှာဖွေရေးနှင့် ကယ်ဆယ် ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ကြက်ခြေနီ အဖွဲ့များ ပါဝင်စေခြင်း ၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး နှင့် တည်ဆောက်ရေး တို့တွင် NGO / INGO များဖြင့် ပေါင်းစပ် အားဖြည့်ခြင်း စသဖြင့် လိုအပ်ချက်နှင့် အရင်းအမြစ်လိုက်ပြီး စုစည်းရပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံ အဖြစ် ရေးဆွဲထားသော မြို့နယ်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု ဆိုင်ရာ သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့များ အနေအထားကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

မိမိတို့၏ လက်တွေ့ အခြေအနေကို မူတည်ပြီး အဆင်ပြေသလို ဖွဲ့စည်းနိုင်ရန် နမူနာ ပုံစံအဖြစ် တင်ပြလိုက်ပါသည်။

အဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းရုံမည်ကာမတ္တ မဟုတ်ဘဲ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ချိတ်ဆက်နိုင်ရေး အတွက် တစ်ဦးစီ သို့မဟုတ် တစ်ဖွဲ့စီသို့ ဆက်သွယ်နိုင်မည့် လမ်းကြောင်းများလည်း အဆင်သင့် ဖြစ်နေ စေရန် မကြာခဏ လေ့ကျင့် ချိတ်ဆက်နေသင့်ပါသည်။

မြို့နယ် သဘာဝဘေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး ကော်မတီဖွဲ့စည်းပုံဇယား

မြို့နယ် သဘာဝဘေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး ကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ - မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး		
ဆပ်ကော်မတီ ၁၀ ဖွဲ့		
စဉ်	ဌာနဆိုင်ရာများ	တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များ
၁	သတင်းနှင့်ပြန်ကြားရေး	ဥက္ကဋ္ဌ၊ မြို့နယ်ပညာရေးမှူး
၂	အရေးပေါ်ဆက်သွယ်ရေး	ဥက္ကဋ္ဌ၊ မြို့နယ်မှူး၊ စာတိုက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေး
၃	ရှာဖွေရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေး	ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဦးစီးမှူး၊ မြို့နယ် မီးသတ်ဦးစီးဌာန
၄	ပျက်စီးမှု ပမာဏ သတင်းရရှိရေးနှင့် အရေးပေါ်ထောက်ပံ့ရေး	ဥက္ကဋ္ဌ၊ အမှုဆောင်အရာရှိ၊ မြို့နယ် လူဝင်မှုနှင့် အမျိုးသားမှတ်ပုံတင်ဦးစီးဌာန
၅	ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု အတည်ပြုရေး	ဥက္ကဋ္ဌ၊ အမှုဆောင်အရာရှိ၊ မြို့နယ် စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးဦးစီးဌာန
၆	ပို့ဆောင်ရေးနှင့် လမ်းကြောင်းရှင်းလင်းရေး	ဥက္ကဋ္ဌ၊ မြို့နယ် မထသမှူး
၇	အမျိုးသားအဆင့် ဘေးအန္တရာယ် လျော့ပါးရေးနှင့် အရေးပေါ်ခိုလှုံရာ ဖြည့်ဆည်းပေးရေး	ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဦးစီးအရာရှိ၊ မြို့နယ် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန
၈	ကျန်းမာရေးပြုစောင့်ရှောက်မှု	ဥက္ကဋ္ဌ၊ မြို့နယ် ကျန်းမာရေးအရာရှိ၊ မြို့နယ် ကျန်းမာရေး ဦးစီးဌာန
၉	ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး	ဥက္ကဋ္ဌ၊ မြို့နယ် အမှုဆောင်အရာရှိ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန
၁၀	လုံခြုံရေး	ဥက္ကဋ္ဌ၊ မြို့နယ်ရေးမှူး၊ မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့

ကျေးရွာအုပ်စု သဘာဝဘေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းပုံ

စဉ်	အဖွဲ့ဝင်	တာဝန်ယူမှု
၁	ဥက္ကဋ္ဌ၊ ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေး	ဥက္ကဋ္ဌ
၂	စခန်းမှူး၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရဲတပ်ဖွဲ့ (ရဲစခန်းရှိလျှင်)	အဖွဲ့ဝင်
၃	ကျန်းမာရေးမှူး၊ ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာန	အဖွဲ့ဝင်
၄	အဖွဲ့ဝင်၊ ကျေးရွာအုပ်စု အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ	အဖွဲ့ဝင်
၅	ကျောင်းအုပ်ကြီး၊ သက်ဆိုင်ရာ အခြေခံပညာကျောင်း	အဖွဲ့ဝင်
၆	တာဝန်ခံ၊ အရံဦးစီးတပ်ဖွဲ့	အဖွဲ့ဝင်
၇	တာဝန်ခံ၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကြက်ခြေနီအဖွဲ့	အဖွဲ့ဝင်
၈	တာဝန်ခံ၊ ပြည်သူ့စစ်တပ်ဖွဲ့	အဖွဲ့ဝင်
၉	ဥက္ကဋ္ဌ၊ ကျေးရွာအုပ်စုမိခင်နှင့် ကလေးစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့	အဖွဲ့ဝင်
၁၀	ဥက္ကဋ္ဌ၊ ကျေးရွာအုပ်စု အမျိုးသမီးရေးရာအဖွဲ့	အဖွဲ့ဝင်
၁၁	စာရေး၊ ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး	အတွင်းရေးမှူး

အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုနှင့် တစ်ခု သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းဝင် အချင်းချင်း ဆက်သွယ် ပေါင်းကူးနိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော စီစဉ် ပြင်ဆင်မှုများလည်း ပြုလုပ်ထားရပါမည်။

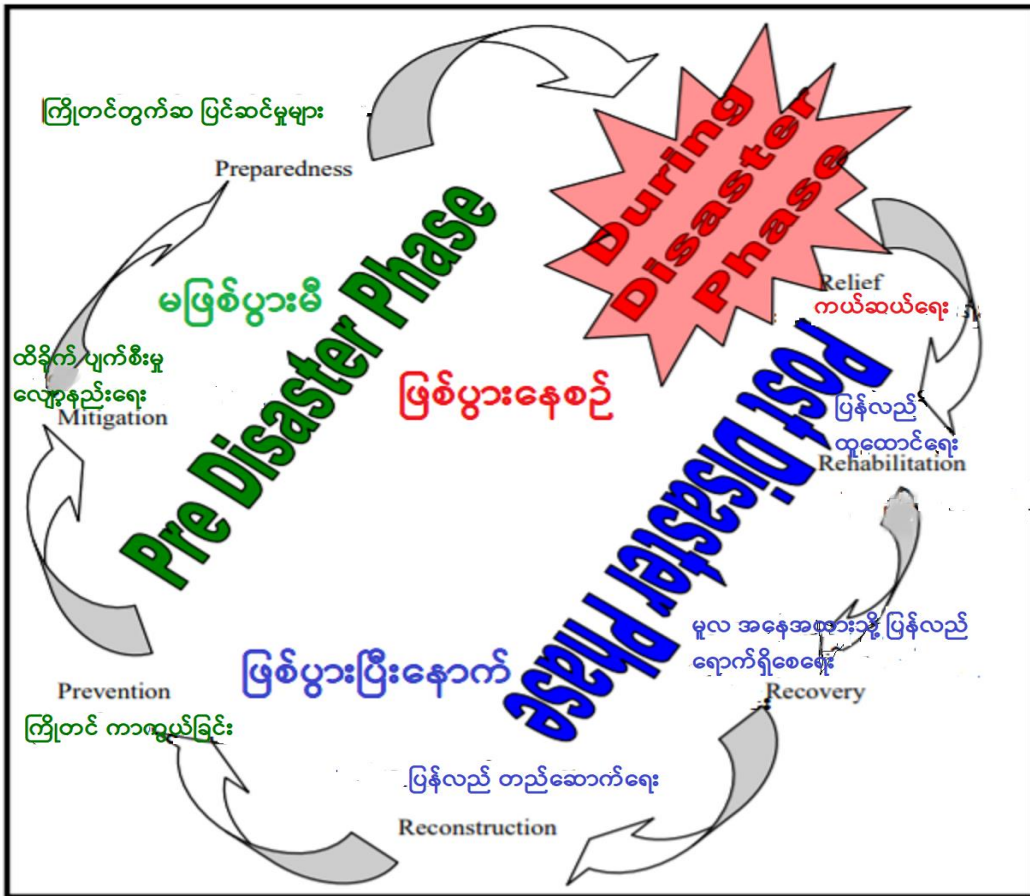
မြို့နယ် သဘာဝဘေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးကော်မတီနှင့် ဆပ်ကော်မတီများအား ဆက်သွယ်နိုင်မည့် ဖုန်းနံပါတ်များ

စဉ်	အမည်	သဘာဝဘေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး ကော်မတီတွင် ထမ်းဆောင်သည့် တာဝန်	ရုံးဖုန်း	လက်ကိုင်ဖုန်း	ဖက်စ် နံပါတ်
၁					
၂					
၃					
၄					
၅					

အခြားအရေးပေါ် ပံ့ပိုးမှုလုပ်ငန်းများအား ဆက်သွယ်နိုင်မည့် ဖုန်းနံပါတ်များ

စဉ်	အဖွဲ့အစည်း	တယ်လီဖုန်း	ဖက်စ် နံပါတ်	လက်ကိုင်ဖုန်း
၁	ဆေးရုံ • •			
၂	လူနာတင်ယာဉ်များ • •			
၃	ရဲစခန်း • •			
၄	အစိုးရ မဟုတ်သော ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများ (LNGO)နှင့် အစိုးရမဟုတ်သော နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ (INGO) • •			

(၃) စီမံချက်များ ရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် စီမံချက်များ ရေးဆွဲရာတွင် အဆင့်အားဖြင့် (၃) ဆင့် ပါဝင်စေရပါမည်။ သို့မှသာ ပြီးပြည့်စုံသော စီမံခန့်ခွဲမှု ဖြစ်နိုင်ပါမည်။ ၎င်းတို့မှာ-

၁။ သဘာဝဘေး မဖြစ်ပွားမီ တွင် -

- ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး ဆိုင်ရာများ
- ထိခိုက်မှု လျော့နည်းရေး အစီအစဉ်များ
- ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုဆိုင်ရာ ကြိုတင်တွက်ဆမှုများ ပြုလုပ်ထားရပါမည်။

၂။ သဘာဝဘေး ဖြစ်ပွားနေချိန် တွင်-

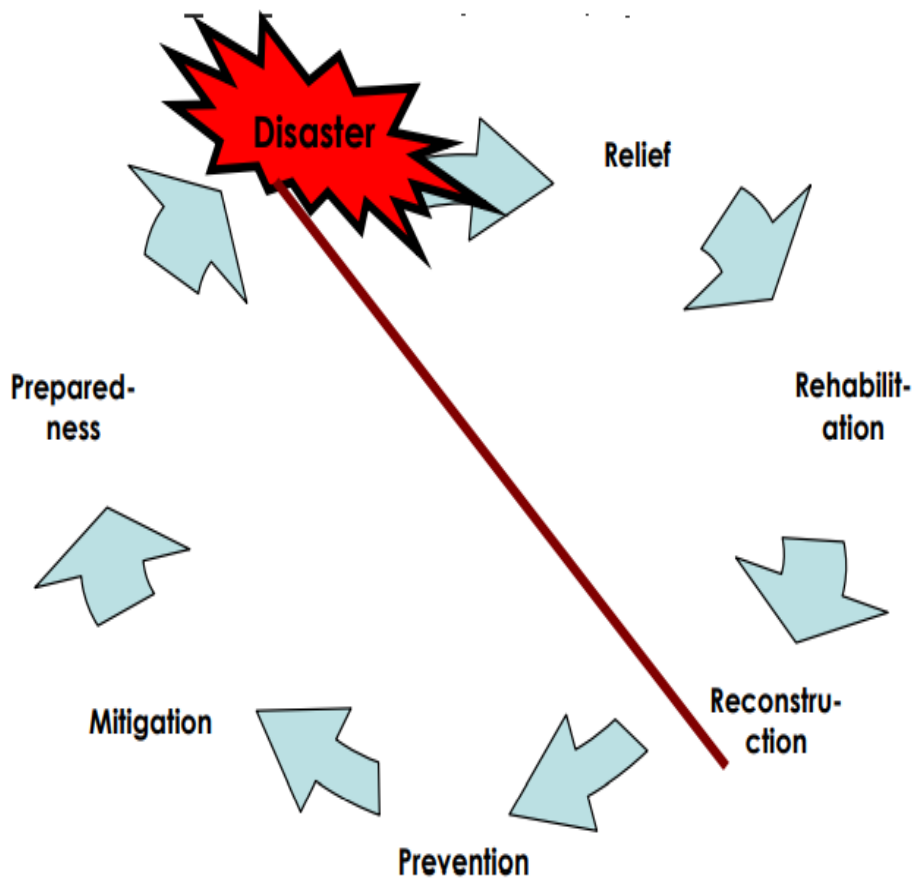
- ကယ်ဆယ်ရေးနည်းလမ်း အားလုံးကို အစွမ်းကုန် ကျင့်သုံးရပါမည်။

၃။ သဘာဝဘေး ဖြစ်ပွားပြီးနောက် -

- ပြန်လည်တူထောင်ရေး လုပ်ငန်းများ
- မူလအခြေအနေသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိစေခြင်း လုပ်ငန်းများ
- ပြန်လည် တည်ဆောက်ရေးများ ပြုလုပ်ရပါမည်။

တိုင်းရင်းသား ကျန်းမာရေး အဖွဲ့များအတွက် သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲရေး ချဉ်းကပ်ရန် နည်းလမ်းများ

ဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲမှုစက်ဝန်း (Disaster Management Cycle)။ ။ ဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲမှု စက်ဝန်းတွင် ပါဝင်သော လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို အောက်တွင် ပုံဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲမှု စက်ဝန်းတွင် ပါဝင်သော လုပ်ငန်းအဆင့်များကို တစ်ပိုင်းပြီးတစ်ပိုင်း (သို့မဟုတ်) အစဉ်လိုက် လုပ်ဆောင်ရမည်ဟု မမှတ်ယူသင့်ပါ။ တစ်ခါတစ်ရံ ဘေးရန် ဆိုးကျိုးလျော့ပါးစေရေး အစီအမံများ (Mitigation Measures) ကို ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း (Rehabilitation) နှင့် ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်းအဆင့်များ (Reconstruction) ထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်ရပြီး၊ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေး အစီအမံများ (Preparedness Measures) ကို ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းအဆင့်များ အကောင်အထည် ဖော်နေစဉ်တွင်လည်း လုပ်ဆောင်ရပါသည်။

(၁) သဘာဝဘေး မဖြစ်ပွားမီ

ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး (prevention)

- သဘာဝဘေးဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်များကို သတိမူစေရေးအတွက် လူထုအား လှုံ့ဆော်ရပါမည်။ (ဥပမာ- မိမိဒေသတွင် ကြုံတွေ့နိုင်သော သဘာဝဘေးများ သိရှိစေခြင်း၊ မိုးလေဝသ သတင်း နားစွင့်စေခြင်း)
- သဘာဝဘေးများ ကြုံတွေ့လျှင် လိုက်နာရန်များ ပညာပေးထားရပါမည်။ (ဥပမာ- ငလျင်၊ မြေပြို၊ ရေကြီး ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် သတိပေးဆက်သွယ်ရေး စနစ်များနှင့် သဘာဝဘေး ကျရောက်စဉ် လုပ်ဆောင်ဖွယ်ရာများ သင်ကြားခြင်း)

ဘေးရန် ဆိုးကျိုး လျော့ပါးရေး (Mitigation)

- ထိခိုက် ဆုံးရှုံးမှု ရှိနိုင်သောအရာ သို့မဟုတ် ထိခိုက်မှု အန္တရာယ်ကို လျော့ပါးစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အရေးပေါ် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ချေများ စီမံခန့်ခွဲမှုတို့ ပါဝင်ပါသည်။

ဥပမာ-

- ရေလွှမ်းမိုးနိုင်ချေရှိသော နေရာဒေသများ စာရင်းပြုစုခြင်း
- အန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်ချေများ စာရင်းပြုစုခြင်း
- စစ်မက်အန္တရာယ် ဒေသများတွင် ဗုံးခိုကျင်းတူးခြင်း
- ရေလွှမ်းမိုးနိုင်သည့် နေရာများတွင် အိမ်များကို မြှင့်စေခြင်း

ကြိုတင်တွက်ဆ ပြင်ဆင်မှုများ (preparedness)

- ကြိုတင်တွက်ဆ ပြင်ဆင်မှုဆိုင်ရာ အဓိက အစိတ်အပိုင်း 5 key components ရှိရာ-
  - ဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းများ ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားခြင်း
  - လုပ်ဆောင်ရန်များကို သက်ဆိုင်သူ အလိုက် ပြည့်စုံစွာ သင်တန်းပေးခြင်း
  - ဗဟုသုတများ အဆက်မပြတ်ရန် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း
  - တွေ့ကြုံနိုင်သော အစီအစဉ် ချို့ယွင်းချက်များ ကို ဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းများ ပေးခြင်း
  - ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်ပါဝင်ပေးခြင်း

(၂) သဘာဝဘေး ဖြစ်ပွားနေစဉ်

ကယ်ဆယ်ရေး (Relief)

ကယ်ဆယ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင်

- လုံခြုံရာသို့ ကယ်ထုတ်ခြင်း (evacuation)
- ကယ်ဆယ်ရေး ဌာနများ ထူထောင်ခြင်း establishment of relief centres
- ယာယီ နားခိုရာများ ပံ့ပိုးပေးခြင်း providing temporary shelter
- ရှေ့ဦးသူနာပြု လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း first aid

ကယ်ဆယ်ရေး ကာလတွင် အရေးပေါ် ဝန်ဆောင်မှုများက အဓိကဖြစ်ပြီး လူထုနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ စောင့်ရှောက် ရေးကို တစ်ဦးချင်းစီနှင့် လူထုထဲမှ စေတနာ့ဝန်ထမ်းများ အားလုံး ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေးကို ဦးဆောင်ပေးရပါမည်။

(၃) သဘာဝဘေး ဖြစ်ပွားပြီးနောက်

ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် မူလအခြေအနေ ပြန်လည် ရောက်ရှိရေး Recovery and Rehabilitation

ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကာလမှာ ရက်သတ္တပတ်များစွာနှင့် လချီ ကြာမြင့်နိုင်ပါသည်။ ဤအဆင့်တွင် မူလ အနေအထား သို့ပြန်လည်ရောက်ရှိရေးသာမက လူထုကို ပိုမို ကောင်းမွန်ပြီး အန္တရာယ်ကင်းသော ဖွံ့ဖြိုးရေး လမ်းကြောင်းသို့ ရောက်ရှိစေရေးနှင့် လျင်မြန်စွာ နှလံ့ထူရေးကို ချောမွေ့အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရပါမည်။

ပါဝင်သော လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ-

- အခြေခံ ဝန်ဆောင်မှုများ မူလအနေအထားသို့ ပြန်ရောက်စေခြင်း (ဥပမာ- ဆက်သွယ်ရေး၊ ပို့ဆောင်သွားလာရေး၊ လျှပ်စစ် စွမ်းအင် ပြန်လည် ရရှိရေး)
- အခြေခံ အဆောက်အအုံများ ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း (လမ်း၊ တံတား၊ ကျောင်း စသည်ဖြင့်)
- အသက်မွေးမှု လုပ်ငန်းများ ပြန်လည် ထူထောင်ရေး

ပြန်လည် တည်ဆောက်ရေး (Reconstruction)

သဘာဝဘေး ဖြစ်ပွားပြီးနောက် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး ပြုလုပ်ရာတွင် မူလအနေအထားသို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိစေရေးသာမက အနာဂတ်တွင် သဘာဝဘေး ထပ်မံကြုံတွေ့လျှင်လည်း အလျင်အမြန် ပြန်လည် နှလံထူမှု ရရှိရေးကို သော့ချက်ထား လုပ်ဆောင်ရပါမည်။ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးမှာ ကာလ ရှည် လုပ်ငန်းဖြစ်ပြီး အောက်ပါ လုပ်ငန်းစဉ်များ ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- တာရှည်ခံ အဆောက်အဦများ တည်ဆောက်ခြင်း
- အဆောက်အဦများကို အရည်အသွေး မြင့်အောင် စီမံခြင်း
- နောက်ထပ် သဘာဝဘေး ကြုံတွေ့မှုများမှ လျင်မြန်စွာ နှလံထူရေး ပြင်ဆင်မှုများ စီမံခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်စေရန်
- ရာသီ ဒဏ်ခံ အသက်မွေးမှု၊ ရာသီဒဏ်ခံ အဆောက်အဦ၊ ဂေဟ စနစ်ဆိုင်ရာ ရေ၊ မြေနှင့် မှီခိုနေ ထိုင်သော ပိုးမွှားများ ပြန်လည် တည်ဆောက်ခြင်းများ (သစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ဒီရေတောများ ပျိုးထောင်ခြင်း စသည်) ပြုလုပ်ရပါသည်။

အဖွဲ့အစည်း အဆင့်ဆင့်တွင် စီမံချက် သင့်လျော်သလို ရေးဆွဲဆောင်ရွက်ရန် အထက်ပါ အဆင့်များ အလိုက် ပါဝင်စေရပါမည်။ အောက်တွင် လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် မြို့နယ် အဆင့်တွင် ဆောင်ရွက်ရမည့် အသေးစိတ်များ ဖော်ပြထားပါသည်။ မိမိတို့အနေဖြင့် လက်တွေ့ကျကျ ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အချက်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

မြို့နယ် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးကော်မတီ၏ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများ

မြို့နယ် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးကော်မတီ၏ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများ သည် သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု အဆင့်အားလုံးတွင် မြို့နယ် သဘာဝဘေး ကာကွယ်စောင့် ရှောက် ရေး ကော်မတီမှ ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများကို ဖော်ပြပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် သဘာဝဘေး အန္တရာယ်မကျရောက်မီ ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များ၊ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးနှင့် အန္တရာယ် နည်းပါး သက်သာစေရေး အစီအမံများ၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်စဉ် ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းများနှင့် တုံ့ပြန်မှုများ၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးနောက် ဆောင်ရွက်ရမည့် ကယ်ဆယ်ရေး၊ ပြန်လည် တည်ဆောက်ရေး၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး၊ အလုပ်အကိုင် ပြန်လည်ရရှိရေးတို့ကို ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု အဆင့်အားလုံးတွင် မြို့နယ် သဘာဝဘေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး ကော်မတီ၏ တာဝန်ဝတ္တရားနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

သဘာဝဘေးအန္တရာယ် မကျရောက်မီ

- မြို့နယ်၏ ယခင်က ဘေးအန္တရာယ်များအပါအဝင် သဘာဝဘေးဖော်ပြချက်ကို ပြုစုခြင်းနှင့် အန္တရာယ် ကျရောက်လွယ်သော ဦးစားပေး နယ်ပယ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း
- မြို့နယ်သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီနှင့် ဆပ်ကော်မတီများ၏ အစည်းအဝေးများကို ပုံမှန်ကျင်းပ ခြင်းနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်မှု လျော့ချရေးနှင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေး အစီအမံများအား စဉ်ဆက်မပြတ် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုရေး
- ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအုပ်စု သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းနိုင်ရန်နှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲမှု စီမံကိန်းများ စနစ်တကျ ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် ကြီးကြပ်ခြင်း
- ရှာဖွေရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့များ တည်ထောင်ခြင်း၊ ရှေးဦးသူနာပြုစုခြင်း၊ ရပ်ကွက်/ကျေးရွာ အုပ်စုများအတွင်း ကြိုတင်သတိပေးချက် ထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့် လိုအပ်သော စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက် ရေး လုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း
- သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေး စီမံကိန်းများကို မှတ်သန်အကြိုကာလဖြစ်သော မတ်လနှင့် ဧပြီလအတွင်း လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း
- လူထုအား သဘာဝဘေးအန္တရာယ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆောင်ရန်နှင့် ရှောင်ရန်များကို ပညာပေးခြင်း
- ရှိရင်း အဆောက်အဦများကို အားဖြည့်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ငလျင်နှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ဒဏ်ကို ခံနိုင်သည့် ခိုင်မာသော အဆောက်အဦများကို ဆောက်လုပ်စေခြင်း
- မြေနိမ့် ရေလွှမ်းမိုးတတ်သော နယ်မြေဒေသများမှ အဆောက်အဦများကို ခိုင်မာသော အဆောက်အဦများ ဖြစ်လာစေရန် ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်းနှင့် မည်သည့် သဘာဝဘေးကိုမဆို ခံနိုင်ရည်ရှိစေရန် (ဥပမာအားဖြင့် ခြေတံရှည်များ ထည့်သွင်း၍) စနစ်တကျ ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း
- ရေကာတာခံနိုင်ရည်ကို စစ်ဆေးခြင်း၊ မြေနိမ့်ဒေသတွင် နေထိုင်သူများအတွက် အသက်ကယ် ကုန်းမြင့် များ တည်ဆောက်ခြင်း
- စိုက်ပျိုးမြေများ၊ စပါးခင်းများနှင့် သောက်ရေကန်များအတွင်းသို့ ဆားငန်ရေ မဝင်နိုင်ရေး တားဆီးရန် တာတမံများ/ရေကာတာများ တည်ဆောက်ခြင်း
- စီမံကိန်း၏ ထိရောက်မှုနှင့် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်နိုင်မှုကို စစ်ဆေးရန် မြို့နယ် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီ၊ ဆပ်ကော်မတီနှင့် ရပ်ရွာများ ပါဝင်လျက် အစမ်းလေ့ကျင့်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်း
- မှတ်သန်မတိုင်မီကာလတွင် ဆေးဝါးများ အလုံအလျောက် စုဆောင်းသိုလှောင်ထားခြင်း
- ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်လာသောအခါ အန္တရာယ်ကင်းရှင်းစေရန် စီစဉ်ခြင်း
- သဘာဝဘေးအန္တရာယ် အမျိုးမျိုးအတွက် ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်ချိန်တွင် ခိုလှုံနိုင်ရန် အန္တရာယ်ကင်း သော နေရာများကို ကြိုတင်၍ ဖော်ထုတ်ထားရှိခြင်း၊ ဥပမာ- ရေလွှမ်းမိုးမှုအတွက် တောင်ကုန်းနှင့် မြေမြင့်၊ ငလျင်အတွက် ကွင်းပြင်
- ယာယီ ကယ်ဆယ်ရေးဌာန ဖွင့်လှစ်ရန် သင့်တော်သော နေရာသတ်မှတ်ထားရှိခြင်း
- အရေးပေါ် ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့၏ ပုံမှန် အစမ်းလေ့ကျင့်မှုများ ပြုလုပ်မည့် အချိန်ကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ ဥပမာ- ရေလွှမ်းမိုးမှုအတွက် မှတ်သန်မတိုင်မီ တစ်ကြိမ်၊ မီးလောင်မှုအတွက် နွေရာသီမတိုင်မီ တစ်ကြိမ် ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

- အရေးပေါ် ကယ်ဆယ်ရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ကိရိယာများ၊ ယာဉ်များနှင့် လောင်စာများ၊ လှေများကို မှတ်သန်မတိုင်မီ ကာလတွင် စီစဉ်ခြင်း
- လေကာပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်း
- ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးနောက် ဥပမာ-ရေလွှမ်းမိုးမှုနှင့် မုန်တိုင်းကျရောက်ပြီးနောက် ဖြစ်ပွားလာနိုင်သည့် ကပ်ရောဂါများအတွက် စီမံချက် ရေးဆွဲထားခြင်း
- အရေးပေါ် သတိပေးသည့် သတင်းကို အခြေခံအဆင့်သို့ လျင်မြန်စွာ ဖြန့်ဝေနိုင်ရန် ကြိုတင်သတိပေးချက် ဖြန့်ဝေသည့် စနစ်တည်ထောင်ခြင်း
- အရေးပေါ် သတိပေးသည့် သတင်းကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဖြန့်ဝေနိုင်ရန် ဆက်သွယ်ရမည့်သူများ စာရင်း ပြုစုခြင်း

သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နေစဉ်

- ကြိုတင်သတိပေးချက်ကို လုပ်ငန်းကော်မတီ၊ ဆပ်ကော်မတီနှင့် ပြည်သူလူထုထံ ရှင်းလင်းတိကျစွာ ဖြန့်ဝေခြင်း
- အရေးပေါ် သတိပေးချက် လက်ခံရရှိသည်နှင့် လူအများအား အန္တရာယ်ကျရောက်လွယ်သည့် နေရာများမှ အန္တရာယ်ကင်းသည့် နေရာများသို့ လျင်မြန်စွာ အန္တရာယ်ကင်းရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်း
- သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးသူငယ်များနှင့် မသန်စွမ်းသူများကို ဦးစွာ အန္တရာယ်ကင်းရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်း
- လုပ်ငန်းကော်မတီနှင့် ဆပ်ကော်မတီများအား ပေးအပ်ထားသော တာဝန်များကို စတင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ကော်မတီရုံးကို ၂၄နာရီ ဖွင့်လှစ်၍ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်း
- သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အလိုက် အန္တရာယ်ကင်းရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းရန် ညွှန်ကြားချက်များထုတ်ပြန်ခြင်း
- အခြားအဖွဲ့အစည်းများထံမှ သတင်းအချက်အလက် စုဆောင်းခြင်းအားဖြင့် ထိခိုက်သူများအတွက် ကယ်ဆယ်ရေး၊ ပြန်လည်နေရာချထားရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံရေး အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ခြင်း
- ယာယီ ခိုလှုံရာနေရာအတွက် အစီအစဉ်ပြုလုပ်ခြင်း
- ကောလဟာလ ပြန့်နှံ့မှုများအား ရပ်တန့်စေခြင်းနှင့် လူထုကို လက်တွေ့အခြေအနေမှန်အား အသိပေး ခြင်း
- ခရိုင် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီနှင့် အထက်သို့ ဘေးအန္တရာယ်အခြေအနေကို အစီရင်ခံတင်ပြ ခြင်း

သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်ပြီးနောက်

- သေဆုံးသူအရေအတွက်၊ ပျက်စီးမှု၊ ဆုံးရှုံးမှုနှင့် ထိခိုက်သူများဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို စုဆောင်းပြုစုပြီး ခရိုင် သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီနှင့် အထက်သို့ အစီရင်ခံတင်ပြခြင်း
- အပျက်အစီးများကို ရှင်းလင်းပြီး ဒဏ်ရာရရှိသူများကို နေရာပြောင်းရွှေ့ခြင်း
- ကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများတွင် ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းများနှင့် ဆေးဝါးများကို လက်ခံပြီး ဖြန့်ဝေ ပေးခြင်း
- ကပ်ရောဂါ မပြန့်ပွားစေရန် ထိန်းချုပ်ခြင်း
- ကျောင်းများကို ဆောလျင်စွာ ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ခြင်း
- ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းများနှင့် အကူအညီများ ဖြန့်ဝေရာတွင် အမျိုးသမီးများ ဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ မိဘမဲ့ ကလေးသူငယ်များ၊ မသန်စွမ်းသူများအား အထူးဂရုပြုခြင်း

- သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ငန်းများမှ ရရှိလာသော အတွေ့အကြုံများနှင့် သင်ခန်းစာများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း
- ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး လုပ်ငန်းများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း
- တုန့်ပြန်မှုကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေး၍ မှတ်တမ်းတင်ခြင်း၊ ယခင်က သဘာဝဘေးအန္တရာယ်မှ ရရှိခဲ့သော သင်ခန်းစာအပေါ် အခြေပြု၍ မြို့နယ်အဆင့် သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်ကို ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ခြင်း
- လုပ်ငန်းကော်မတီ၏ ညွှန်ကြားမှုအောက်ရှိ ဆပ်ကော်မတီများမှ ကော်မတီဝင်များအကြား သတင်းနှင့် အမြင်များ ဖလှယ်ခြင်း
- သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းများကို ခရိုင် သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီသို့ အစီရင်ခံ တင်ပြခြင်း နှင့် အထက်အာဏာပိုင်များထံမှ ညွှန်ကြားချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အစီအစဉ်ပြုလုပ်ခြင်း
- စာသင်ကျောင်းအသစ်များကို ရေလွှမ်းမိုးမှုမှ လွတ်ကင်းစေရန် မြေမြှင့်တွင် ဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့် အဆောက်အဦများ ဆောက်လုပ်ရာတွင် မုန်တိုင်းနှင့် ငလျင်ဒဏ် ခံနိုင်စေရန် ဆောက်လုပ်ခြင်း
- လမုပင်များနှင့် လေကာပင်များကို ပြန်လည်စိုက်ပျိုးပေးခြင်း
- သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကို ခံနိုင်ရည်ရှိသော အဆောက်အဦများနှင့် အခြေခံ အဆောက်အဦများ တည်ဆောက်ရန်အတွက် ဆောက်လုပ်ရေးအလုပ်သမားများအား လိုအပ်သောလေ့ကျင့်သင်တန်း ပေးခြင်း

မြို့နယ်အဆင့်သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု အသေးစိတ်ပုံစံ(မြန်မာနိုင်ငံ)နောက်ဆက်တွဲများ

နောက်ဆက်တွဲ (၁)

(၁) အရေးပေါ် အကူအညီ လိုအပ်ချက်တောင်းခံမှု ပုံစံ

-----မြို့နယ်

၁။ ဘေးသင့်မြို့နယ်အမည်	-----
၂။ ဘေးသင့်လူဦးရေ	-----
၃။ ပျက်စီးအိမ်ခြေ (ခန့်မှန်း)	-----
၄။ သေဆုံးသူဦးရေ (ခန့်မှန်း)	-----
၅။ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသူဦးရေ (ခန့်မှန်း)	-----
၆။ ရှာဖွေရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေး	-----
၇။ အရေးပေါ် အကူအညီ	-----
၈။ သောက်ရေသန့်	-----
၉။ အသင့်စား စားနပ်ရိက္ခာ	-----
၁၀။ အဝတ်အထည်	-----
၁၁။ အရေးပေါ် အခိုအကာ	-----

နောက်ဆက်တွဲ ၂

(၂) ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက်ပုံစံ

လူ၊ အိမ်ရာ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု

တိုင်း/ ပြည်နယ်	ဘေးသင့် မြို့နယ်	ဘေးသင့် ဧရိယာ	ဘေးသင့် လူဦးရေ	သေဆုံး (ဦးရေ)	ပျက်ဆုံး (ဦးရေ)	ဒဏ်ရာရ (ဦးရေ)	ဘေးသင့် အိမ်ထောင် စု	အားလုံးပျက်စီး အိမ်ခြေ		အချို့ပျက်စီး အိမ်ခြေ	
၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉		၁၀	
								အရေ အတွက်	တန်ဖိုး	အရေ အတွက်	တန်ဖိုး

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု ပုံစံ

မွေးမြူရေး တိရိစ္ဆာန် ဆုံးရှုံးမှု		ကြက်/ ဘဲ ဆုံးရှုံးမှု		သီးနှံ ပျက်စီးမှု		အချို့ပျက်စီး သီးနှံ		ဆားလုပ်ငန်း ပျက်စီးမှု		ပုစွန်မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းပျက်စီး မှု		ငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်း ပျက်စီးမှု	
၁၁		၁၂		၁၃		၁၄		၁၅		၁၆		၁၇	
အရေ အတွက်	တန် ဖိုး	အရေ အတွက်	တန် ဖိုး	အရေ အတွက်	တန် ဖိုး	ဧက	တန်ဖိုး	ဧက	တန်ဖိုး	ဧက	တန်ဖိုး	ဧက	တန်ဖိုး

စာသင်ကျောင်း၊ ဆေးရုံ/ ဆေးခန်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု

ပျက်စီးစာသင်ကျောင်း (အရေအတွက်)				ပျက်စီးတက္ကသိုလ်/ကောလိပ် (အရေအတွက်)			ပျက်စီးဆေးရုံ (အရေအတွက်)		ပျက်စီးဆေးခန်း (အရေအတွက်)	
၁၈				၁၉			၂၀		၂၁	
ထက်	လယ်	မူ	တန်ဖိုး	တက္ကသိုလ်	ကောလိပ်	တန်ဖိုး	ဆေးရုံ	တန်ဖိုး	ဆေးခန်း	တန်ဖိုး

သာသနိက အဆောက်အဦ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု

ဘုရား/စေတီ		ဘုန်းကြီးကျောင်း		သီလရှင်ကျောင်း		ခရစ်ယာန် ဘုရားကျောင်း		မူဆလင်ဝတ်ကျော င်း		ဟိန္ဒူဝတ်ကျောင်း	
၂၂		၂၃		၂၄		၂၅		၂၆		၂၇	
အရေ အတွက်	တန်ဖိုး	အရေ အတွက်	တန်ဖိုး	အရေ အတွက်	တန်ဖိုး	အရေ အတွက်	တန်ဖိုး	အရေ အတွက်	တန် ဖိုး	အရေ အတွက်	တန် ဖိုး

ရုံး၊ စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံ၊ သို့လှောင်ရုံနှင့် ဈေးများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု

ရုံး		စက်ရုံ		အလုပ်ရုံ		သို့လှောင်ရုံ		ဈေး		အခြား	
၂၈		၂၉		၃၀		၃၁		၃၂		၃၃	
အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး

လမ်း၊ ဆည်မြောင်း/တာတမံ၊ သစ်တော၊ လျှပ်စစ်၊ တယ်လီဖုန်းလိုင်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု

ပျက်စီးလမ်း (မိုင်)		အချို့ပျက်စီးလမ်း(မိုင်)		ပျက်စီးဆည်/တာ/တမံ		အချို့ပျက်စီးဆည်/တာ/တမံ		ပျက်စီးသစ်တော		ပျက်စီးဓာတ်အားလိုင်း		ပျက်စီးတယ်လီဖုန်းကြိုး	
၃၄		၃၅		၃၆		၃၇		၃၈		၃၉		၄၀	
အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး

အခြားပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု

ရေတွင်း/ရေကန် ပျက်စီးမှု		လှေ/စက်လှေ ပျက်စီးမှု		ငါးဖမ်းပိုက် ပျက်စီးမှု		ယာဉ်/ယန္တရား ပျက်စီးမှု		အခြား	
၄၁		၄၂		၄၃		၄၄		၄၅	
အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး	အရေအတွက်	တန်ဖိုး

*ရင်းမြစ်။ ။ဤ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက်ပုံစံကို အမျိုးသား ဘဏ္ဍာရေး ဘဏ်ကွယ်စောင့် ရှောက်ရေး ဗဟိုကော်မတီ၏ သဘာဝဘေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် တည်မြဲအမိန့်မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြ ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အောက်ပါအတိုင်း အကျဉ်းချုပ်လည်း ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။

Event သဘာဝဘေး	Effect ကြုံတွေ့မှု	System Affected ထိခိုက်မှု	Sectors နယ်ပယ်	Elements ဌာန အမျိုးအမည်	Priority ဦးစားပေး အရေအတွက်
Typhoon မုန်တိုင်း	Flooding ရေကြီး	Human လူ	Services ဝန်ဆောင်မှု	Electricity လျှပ်စစ်	၅
				Irrigation ဆည်မြောင်း	၃
			Infrastructure အခြေခံ အဆောက်အအုံ	Road system လမ်း	၄
				Buildings/Homes အဆောက်အအုံ/ အိမ်	၂
			Livelihood အသက်မွေး လုပ်ငန်း	Farming စိုက်/မွေး ခြံ	၁
	Landslide မြေပြို	Ecological ဂေဟစနစ်	Landscape မြေယာ	Soil မြေထိခိုက် ဧက	၆
			Ecosystem ဂေဟစနစ်	Vegetation သဘာဝတော ထိခိုက်	၇

နောက်ဆက်တွဲ (၃)

(၃) သဘာဝဘေး ဆိုင်ရာ သတိမူရေး ပညာပေးလုပ်ငန်းသုံး ပုံစံတာ၊ လက်ကမ်းစာစောင်များ

တလတွင် လုပ်ဆောင်မှု တခု ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် သင် နှင့် သင့်မိသားစု အား သဘာဝဘေး အန္တရာယ် အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရန်

Complete 1 activity a month to prepare you and your family for disasters!

<p>ဆက်သွယ်ရေး စီမံခြင်း</p> <p>Make a Communications Plan</p>	<p>လုပ်ဆောင်ရန်များ စီမံခြင်း</p> <p>Create an Action Plan</p>	<p>ရေ သိုလှောင်ခြင်း</p> <p>Store Water</p>	<p>အရေးပေါ် အိတ် ပြင်ဆင် ခြင်း</p> <p>Build Grab & Go Kits</p>	<p>အရေးကြီး စာရွက်စာတမ်းများ လုံခြုံအောင် စီမံခြင်း</p> <p>Secure Important Documents</p>	<p>တကိုယ်ရေသုံး ပစ္စည်းများ ၂ ပတ်စာ ပြင်ဆင်ခြင်း</p> <p>Be 2 Weeks Ready</p>
<p>Learn Fire Safety</p> <p>မီးသတ်နည်း၊ လေ့လာ သင်ယူခြင်း</p>	<p>Learn Utility Safety</p> <p>အရေးပေါ်သုံး ပစ္စည်းများ အသုံးပြုနည်း လေ့လာသင်ယူခြင်း</p>	<p>Store Under the Bed Supplies</p> <p>လျှပ်တံဖျက်သုံး ပစ္စည်းများ စုဆောင်းခြင်း</p>	<p>Practice Drop, Cover, and Hold On</p> <p>ငလျင်ဘေး အကာအကွယ် လေ့ကျင့်ခြင်း</p>	<p>Prepare to Shelter in Place</p> <p>အကာအကွယ် နေရာပြင်ဆင်ခြင်း</p>	<p>Conduct a Home Hazard Hunt</p> <p>အရေးအထူးများ ပြင်ဆင်ခြင်း</p>

DISASTER SUPPLY KIT

A disaster supply kit is crucial in emergency situations. One supply kit should be made for your home and another for your vehicle. Here are some items that you should always have in your disaster supply kit.

- "Flashlight" and spare "Batteries".
- "Food" and "Water" for three days per person (don't forget to include pets!).
- "First Aid Kit".
- "Cash" (Banks and ATMs may be down during a disaster).
- "Multi-Purpose Tool".
- "Sanitation and Personal Hygiene Items".
- "Battery-Powered Radio".
- "Emergency Contact Information".

ကပ်ဘေးအထောက်အအကူ ပစ္စည်းများ

Make a first-rate FIRST-AID KIT

BANDAGES

at least 25 bandages in various sizes

Gauze or elastic roll bandage for wounds or injuries that require some compression

MEDICINES/OINTMENTS

ANTIBIOTIC OINTMENT 1% Ointment for itches, rashes and other skin problems

HYDROCORTISONE or any other pain reliever

ASPIRIN any prescription meds

EQUIPMENT

INSTANT COLD PACK

ANTISEPTIC WIPES

thermometer

scissors tweezers

FLYING

FLASHLIGHT

SOAPS

Eye Drops

ALOE VERA GEL or eyewash solution

ရှေ့ဦးသူနာပြု ပစ္စည်းများ

ရှေ့ဦးသူနာပြု ဆေးသေတ္တာ အတွက် အခြေခံ လိုအပ်သော အရာများ

- ၁။ ခွဲစိတ်ခန်းသုံး ကပ်ကျေး (surgical scissors)
- ၂။ ဇာဂနာ (tweezers)
- ၃။ ပိုးသတ်ထားသော ပိတ်ကျဲ ပတ်တီးစ (sterile gauze dressing/pad)
- ၄။ ရာဘာ/တစ်ခါသုံး လက်အိတ် (Rubber / disposable glove)
- ၅။ ကျုံ့/ဆန့် ပတ်တီး (Elastic bandage)
- ၆။ တိတ်နှင့် ချိတ် (adhesive tape & safety pin)
- ၇။ ပိတ်ကျဲ ပတ်တီးလိပ် (Gauze roll & pads)
- ၈။ ပိတ်ထူ ပတ်တီး အရွယ်စုံ (different bandages- butterfly , standard bandage ,knuckle bandage)
- ၉။ ကြိတ်ပုံ ပိတ်ထူ ပတ်တီး (Triangular bandage)
- ၁၀။ ပိုးသတ်ဆေး / ပဋိဇီဝ ဒဏ်ရာ/အနာ လိမ်းဆေး (antiseptic pads / antibiotic ointment)

*အထက်ပါ ပစ္စည်းအချို့ကို အောက်တွင် ပုံနှင့်တကွ ဖော်ပြထားသည်။

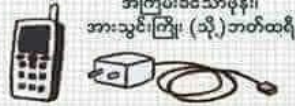

သဘာဝဘေး အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရမည့် အရေးပေါ် သယ်ဆောင်အိတ်

အရေးပေါ် အိတ်ထဲ ဘာတွေထည့်မလဲ ?

ကြော့ပိုးအိတ်
(လက်ဆွဲအိတ်ထက်
သယ်ရလွယ်ကူသည်)

အကြမ်းခံသောဖုန်း၊
အားသွင်းကြိုး (သို့) ဘတ်ထရီ

ဥဒရက်စာ ရေဘူး
(တစ်ယောက်စာ)

မှတ်ပုံတင်

ကြာရှည်ခံသော အစားအစာ
(အသားငါးခြောက်)

ပိုက်ဆံ

ဘဏ်စာအုပ်

ပတ်စပို့

ပိုင်ဆိုင်မှုစာချုပ်

ရေဒီယို
(ဓာတ်ခဲစနစ်)

ဓာတ်မီး
(ဓာတ်ခဲစနစ်)

သမားဇောက်တံ၊ ပလာယာ

ဓာတ်ခဲအပို

ဝိစ

ဖုန်း၊ အငွေ့ကာကွယ်သည့် မတ်စ်

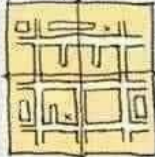
wet towel

ကြမ်းကြပ်အိတ်

ဓပြပုံ

လိုအပ်သောဆေးဝါး
(ပလာစတာ၊ အရက်ပြန်၊ အပျားကျဆေး၊
ဝမ်းပိတ်ဆေး၊ အပူချိန်တိုင်းကိရိယာ)

EDOGAWA HARU

ရေကြီးချိန် သတိပြုစရာ

In Case of Flood ရေကြီးလျှင်

ရေကြီးတဲ့ အခါ ဘာလုပ်ကြ မလဲ

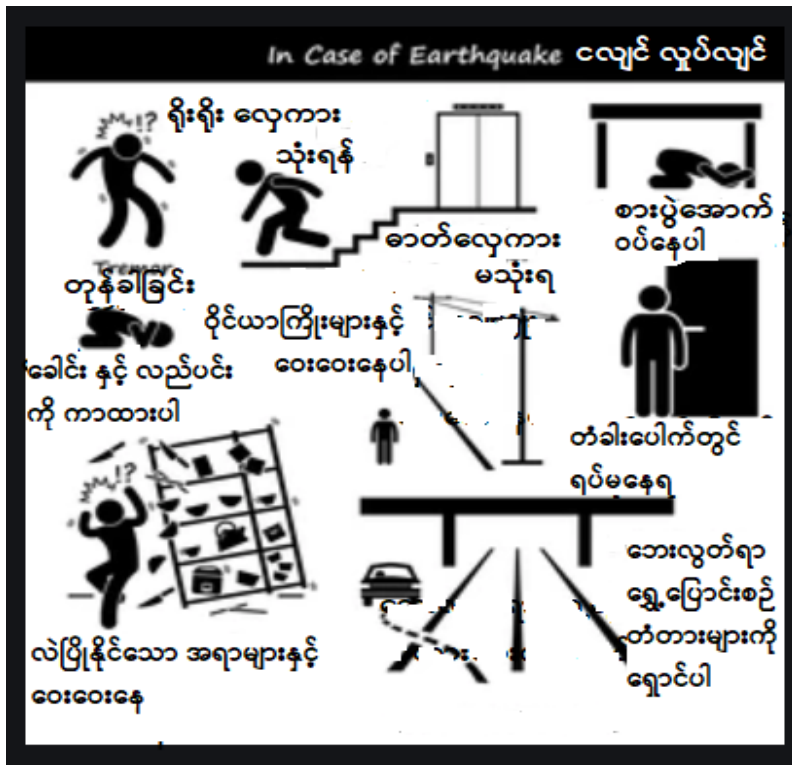
WHAT TO DO DURING FLOOD:

- 1 ရုတ်တရက် ရေလွှမ်းမိုးနိုင်သော နေရာများ ရှောင်ကျဉ်ပါ
Avoid areas subject to sudden flooding.
- 2 ခူးအထက် ရေမြုပ်သော ရေစီးကို ဖြတ်မကူးရ
Do not attempt to cross rivers of flowing streams where water is above the knee.
- 3 ရေမြုပ်နေသော လမ်း နှင့် တံတားများကို သတိပြုရန်
Beware of water-covered roads and bridges.
- 4 မည်သည့် ပစ္စည်းကိရိယာ ကိုမှ မလိုအပ်ဘဲ ထိကိုင်ခြင်း မပြုရ
Avoid unnecessary exposure to the elements.
- 5 ရေကြီးနေသော မြစ်/ချောင်းများတွင် ရေကူး/လှေစီး မပြုလုပ်ရ
Do not go swimming or boating in swollen rivers.
- 6 အစားအသောက်ကို ကျက်အောင်ချက်ရန်၊ ကျန်ရှိလျှင်ဖုံးအုပ်ထားရန်
Eat only well-cooked food. Protect leftovers against contamination.
- 7 ရေသန့် သို့မဟုတ် ကျိုချက်ထားသော ရေကိုသာ သောက်ရန်
Drink clean or preferably boiled water ONLY.

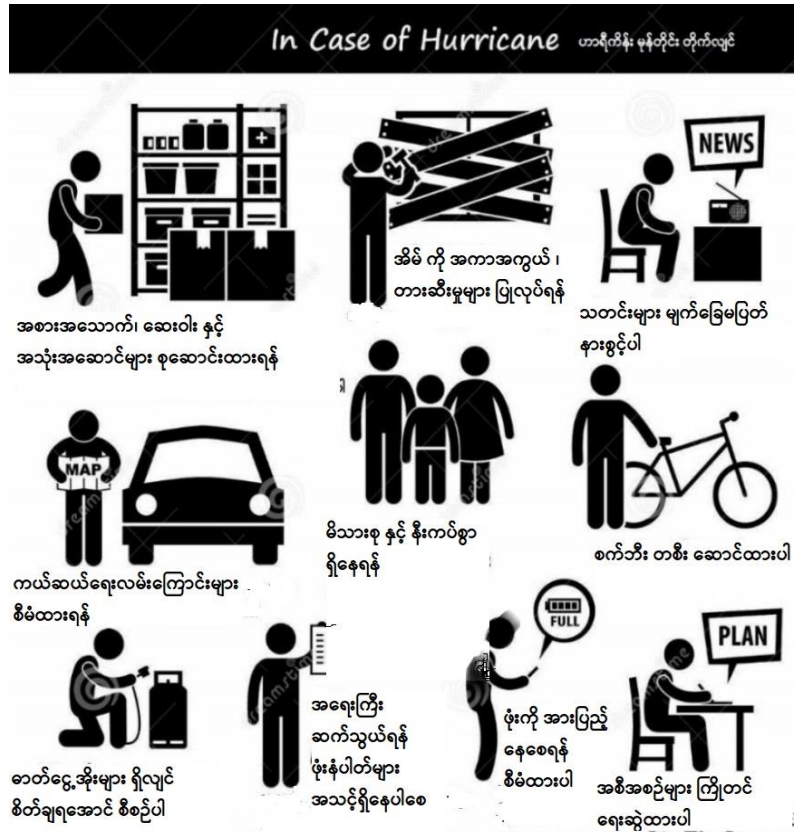
Graphics by: PCOO - New Media
SOURCE: DOST-PAGASA
http://kidlat.pagasa.dost.gov.ph/genmet/floods/safety_rules.html

ငလျင်ဘေး သတိပေးချက်

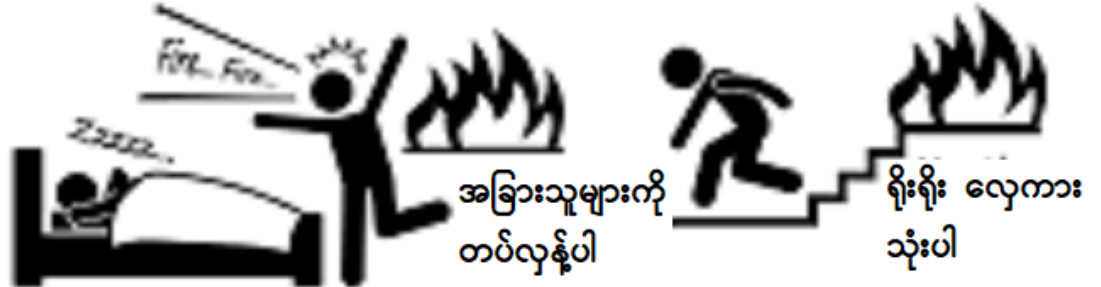

မုန်တိုင်းဘေး သတိပေးချက်

မီးဘေး သတိပေးချက်

In Case of Fire

အခြားသူများကို တပ်လှန့်ပါ

ရိုးရိုး လှေကား သုံးပါ

မှန်တံခါး အပိတ်များ ရိုက်ခွဲပါ

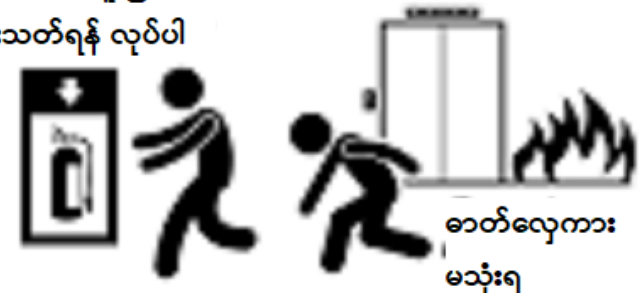

မီးခိုးများကြား တွားသွား၍ ထွက်ခွာပါ

မီးသတ်ကား ခေါ်ရန်

မီးသတ်ဆေးဗူးဖြင့် ငြိမ်းသတ်ရန် လုပ်ပါ

ဓာတ်လှေကား မသုံးရ

လူမှု ကွန်ယက်တွင် အချိန်မဖြုန်းပါနှင့်

နောက်ဆက်တွဲ (၄)

(၄) လူသား၏ ပယောဂကြောင့် ဖြစ်ပွားတတ်သော ဘေးဒုက္ခများနှင့် စစ်ဘေး အန္တရာယ်

သဘာဝ တရားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်တတ်သော ဘေးဒုက္ခများသာမက လူသားတို့၏ ပယောဂကြောင့် လည်း ကပ်ဘေးများ ကြုံတွေ့ကြရပါသည်။ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော သဘာဝဘေး များထဲမှ မီးဘေးသည် လူပယောဂကြောင့် ဖြစ်ခြင်း များသကဲ့သို့ ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်မှုနှင့် ဆက်စပ်နေသော မိုးခေါင် ရေရှား ကဲ့သို့ ကပ်ဘေးများသည်လည်း လူသားတို့၏ သစ်ပင်သစ်တော ဖြုန်းတီးမှု အကျိုးဆက်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထို့အတူ များစွာသော လူသားဖန်တီးသည့် ဘေးဒုက္ခများကို ကမ္ဘာတွင်ကြုံခဲ့ကြရပါသည်။

- နျူးကလီးယား စက်ရုံ ပေါက်ကွဲမှု
- ဓာတုပစ္စည်းများ ယိုစိမ့်မှု
- အကြီးစား ယာဉ်မတော်တဆမှုများ
- အစုလိုက်၊ အပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်မှုများ (လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေး စသဖြင့်-)
- ဆောက်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ ချို့ယွင်းချက်များ (အဆောက်အဦ ပြိုကျခြင်း စသဖြင့်-)
- အကြမ်းဖက် လှုပ်ရှားမှုများ
- စစ်ပွဲများ
- မီးလောင်ခြင်းများ စသည့် အမျိုးစုံမှာ လူသားတို့၏ ပယောဂများပင် ဖြစ်ပါသည်။

တိုင်းရင်းသား ဒေသများ နှင့် စစ်ဘေးဒုက္ခ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသားဒေသများ၌ မကြာခဏ တွေ့ကြုံနေရသော ဘေးဒုက္ခတစ်ခုမှာ စစ်ဘေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းပြည်ကို အစဉ်အဆက် အဓမ္မအုပ်စိုး ချယ်လှယ်လိုသည့် တပ်မတော် အမည်ခံ လက်နက်ကိုင် အာဏာရှင်များက တိုင်းရင်းသား လွတ်မြောက်ရေး လက်နက်ကိုင် များအပေါ် အစဉ်အမြဲ တိုက်ခိုက်နေသည့် ပြည်တွင်းစစ်ဒဏ်ကို တိုင်းရင်းသားဒေသများ အမြဲခံစားကြရပါသည်။ ၎င်းတို့ လိုလျှင် လိုသလို အပစ်ရပ်ခြင်း၊ တိုက်ခိုက်ခြင်းတို့ကို မတည်မကြည် လုပ်ဆောင်ကြသဖြင့် တည်ငြိမ်မှု ကင်းမဲ့ နေရပါသည်။

မြန်မာစစ်တပ်အနေဖြင့် စစ်ပွဲများတွင် အဓိကပစ်မှတ် ထားသည်မှာလည်း တိုင်းရင်းသား လက်နက် ကိုင်များထက် ဒေသခံ ပြည်သူများကိုသာ ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူများအဖို့ တိုက်ခိုက်ခြင်းကြောင့် ထိခိုက်ရသော နစ်နာမှုများသာမက အိုးအိမ်စွန့်ခွာ ရှောင်ပြေးခြင်းကြောင့် ထပ်တိုး ဒုက္ခပေါင်းစုံ ခံစားရပြန်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်စစ်ဘေးဒုက္ခအတွက် စီမံခန့်ခွဲရေး ကြံဆခြင်းသည် တိုင်းရင်းသား ဒေသများအဖို့ မရှိမဖြစ် လိုအပ် ပါသည်။

စစ်ဘေးကြောင့် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးခြင်းများ

စစ်မက်ဖြစ်ပွားရာဒေသတွင် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှု ဆိုရာ၌ သေကြေကြသော စစ်သား၊ အရပ်သား အရေ အတွက်မျှထက် ဒေသခံ လူထု၏ နစ်နာခံစားရခြင်းက များစွာ ပိုမိုပါသည်။ ကူးစက်ရောဂါ ပျံ့ပွားမှု၊ အိုးအိမ် ပျက်စီးမှု၊ အသက်မွေးလုပ်ငန်းများ ဆုံးရှုံးမှု စသည့် ထိခိုက်မှုများကြောင့် ဆုံးရှုံးနစ်နာခြင်းများ ပိုမို ခံစားရ ပါသည်။ စစ်ဘေးကြောင့် ထိခိုက်ခြင်းများကို အောက်ပါအတိုင်း မြင်နိုင်ပါသည်။

စစ်ဘေးကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်းများ

ရုပ်ဝတ္ထု ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်း

- အခြေခံ ဝန်ဆောင်မှု အဆောက်အဦများဖြစ်သော ကျန်းမာရေးဌာန၊ ကျောင်း စသည်တို့ ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်း
- အခြေခံ အဆောက်အဦဖြစ်သည့် လျှပ်စစ်စွမ်းအင်၊ လမ်းတံတား၊ ရေစီးရေလာ စနစ်၊ ဆက်သွယ်ရေး စသည်တို့ ထိခိုက် ပျက်စီးခြင်း
- ဈေးရောင်း၊ ဈေးဝယ် ကိစ္စများ ထိခိုက် ပျက်စီးခြင်း
- ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဘာသာရေး အမွေအနှစ်များ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း
- ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်း
- နေထိုင် နားခိုရာများ ထိခိုက် ပျက်စီးခြင်း

လူထုအပေါ် ထိခိုက် ဆုံးရှုံးစေခြင်းများ

- အိုးအိမ် စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးရခြင်း
- အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများ ထိခိုက်ခြင်း
- အိုးအိမ် ထိခိုက် ဆုံးရှုံးခြင်း
- ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် လက်လှမ်းမမီ ဖြစ်ခြင်း
- စစ်ပွဲကြောင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုနှင့် သေကြေမှု ခံစားရခြင်း
- ကပ်အသွင်ရောဂါများ ဖြစ်ပွားခြင်း
- နာတာရှည်ရောဂါနှင့် မသန်စွမ်းမှုများအတွက် စီမံခန့်ခွဲရန် ခက်ခဲခြင်း
- အာဟာရ ချို့တဲ့ခြင်း
- သောက်ရေသန့် ရရှိရန်ခက်ခဲခြင်း
- ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သော အစားအစာ လုံလောက်စွာ မရနိုင်ခြင်း
- လူမှုဆိုင်ရာစိတ်ဝေဒနာများ ခံစားရခြင်း
- လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ကြုံရခြင်း
- လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများ ကြုံရခြင်း
- ထုံးတမ်း ဓလေ့ဆိုင်ရာ မိသားစုနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း ပုံစံများ ပျက်ယွင်းခြင်း
- မိသားစု ပြိုကွဲခြင်း
- သွားလာ လှုပ်ရှားရေး လွတ်လပ်ခွင့်များ ကန့်သတ်ခံရခြင်း
- လူထု ဝန်ဆောင်မှုများကို ထိတွေ့ခွင့် ပျက်ပြားခြင်း

စစ်ဘေး အန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ လက်ရှိ အနေအထားများအရ စစ်ဘေးအန္တရာယ်ကို ကြိုတွေ့ရာတွင် အချိန် အနည်းငယ် ကြိုတင်သိရှိကြရပါသည်။ ဤအချက်ကို သတိပြုပြီး ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများကို ပြုလုပ်ထားနိုင်ပါသည်။ အချို့သော အသေးစိတ် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကွဲပြားနိုင်သော်လည်း အခြေခံ မူဝါဒနှင့် ဆောင်ရွက်ရန် ယေဘုယျ လုပ်ငန်းများမှာ တူညီကြပါသည်။ သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲခြင်း ကဲ့သို့ -

- ဘေးအန္တရာယ် မကျရောက်မီ
- ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နေစဉ်
- ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်ပြီး စသည့် အဆင့်များအလိုက် လုပ်ဆောင်ရန် ရှိသည်များ စီစဉ်ရပါမည်။

ဤကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်ရန် စစ်ဘေးအန္တရာယ် ကြိုနိုင်သည့် ဒေသများအဖို့ -

- အဖွဲ့အစည်းများ ကြိုတင်ဖွဲ့စည်းထားခြင်း
- စီမံချက်များ ရေးဆွဲထားခြင်း စသည်တို့ ပြင်ဆင်ထားရပါမည်။

ထို့ကြောင့် အထက်တွင် ဖော်ပြထားပြီး အခြေခံစည်းမျဉ်းများနှင့် လုပ်ဆောင်ဖွယ်များကို မူတည်ပြီး စစ်ဘေးတွင် ကြိုတွေ့နိုင်သော အခြားအချက်များကို ဖြည့်သွင်း ဆောင်ရွက်သွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

စစ်ဘေးအန္တရာယ် မကျရောက်မီ

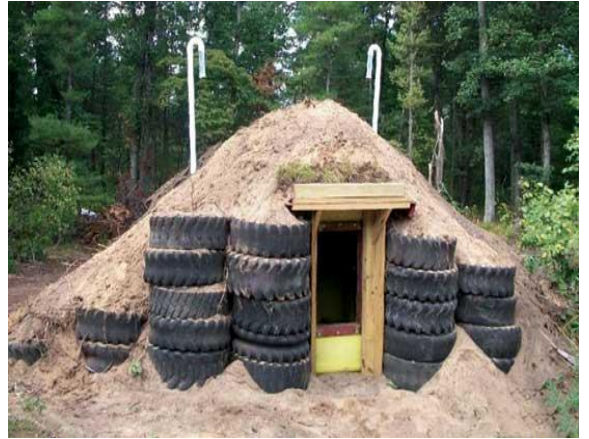
အထက်တွင် ဖော်ပြထားပြီးသော သဘာဝဘေး ဆိုင်ရာပြင်ဆင်သည့် နည်းလမ်းများအတိုင်း ပြင်ဆင်ပြီး အောက်ပါ အချက်များကို ဦးစားပေး ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်ပါသည်။

- စစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားလာမည့် အရိပ်အခြေရှိလျှင် လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံ ပါဝင်သော စီမံခန့်ခွဲရေး အဖွဲ့နှင့် လုပ်ငန်းအလိုက် အဖွဲ့ငယ်များ ဖွဲ့စည်းထားရန်
- မိမိတို့ ဒေသအတွင်း စစ်ပွဲများကြောင့် ကျရောက်လာနိုင်သော အန္တရာယ်များကို ကြိုတင် တွက်ချက် ထားရန် နှင့် သက်သာနိုင်မည့် နည်းလမ်းများ ကြံဆထားရန် (ဥပမာ- မီးလောင်လွယ်သည့် လောင်စာ များ လုံခြုံအောင်ထားခြင်း၊ လူများ ထိခိုက်မှု လျော့နည်းရန် ဗုံးခိုကျင်းများ တူးခြင်း စသဖြင့်-)
- ဘေးအန္တရာယ် ကင်းဝေးသော အမိုးအကာ ပြင်ဆင်ထားရေး၊ သောက်သုံးရေ မပြတ်လပ်ရေး ၊ ရှေးဦး သူနာပြု အစီအစဉ်များ ကြိုတင်ဖြည့်ဆည်းရေး စသည့် အရေးကြီး အိုးအိမ်စွန့်ခွာရေးနှင့် ပတ်သက်သည် များ တာဝန်ခွဲဝေ ဆောင်ရွက်ထားရန်
- လူထုကို သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆောင်ရန် ရှောင်ရန်များ ဖြန့်ဝေထားရန် (စစ်ပွဲဖြစ်လာလျှင် သတိပေးမည့် အစီအစဉ်များ၊ တစ်ကိုယ်ရေ အသုံးအဆောင်နှင့် မရှိမဖြစ် ပစ္စည်းများ ထုတ်ပိုး ပြင်ဆင် ထားရန် စသဖြင့်-)
- နာတာရှည်လူနာများ၊ မသန်မစွမ်းများ ၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်နှင့် ကလေးသူငယ်များ စသည့် ထိရှလွယ် လူတန်းစားများအတွက် ထိခိုက်ပျက်စီးမှု လျော့ပါးရေး စီစဉ်ရန်စစ်ဘေးမတိုင်မီ ကြိုတင်ပြင်ဆင် ရေး အတွက် သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများသာမက လူထုအားလုံးက တနိုင်တပိုင် ဆောင်ရွက်စရာများ ထမ်းဆောင်လျှင် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှု နည်းပါးစေပါသည်။

- တစ်ဦးချင်းစီက ပါဝင်လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် လိုအပ်သော ညွှန်ကြားချက်များကို သက်ဆိုင်ရာ ဦးဆောင်သူများက လူထုအတွင်း ဖြန့်ဝေထားရပါမည်။ အထူးသဖြင့်-
- တစ်ကိုယ်စာ အိပ်ရာလိပ်၊ ရာသီဥတုအရ လိုအပ်လျှင် အနွေးထည် စသဖြင့် ဆောင်ယူသွားရန်
- အစားအစာကို တာရှည်ခံမည် မုန့်အခြောက်များ၊ စည်သွပ်ဗူးများ သယ်ဆောင်ရန်
- ဓာတ်မီး၊ ဖယောင်းတိုင်၊ မီးခြစ် စသည့် လိုအပ်သော အရာများ သယ်ဆောင်ရန်
- ရေဒီယိုနှင့် အားပြည့် ဓာတ်ခဲ သယ်ယူရန်
- အရေးကြီး ဖုံးနံပါတ်များ မဖြစ်မနေ သယ်သွားရန်
- ဖုံးအားပြည့်အောင် စီစဉ်ထားပြီး power bank ပူးတွဲသယ်ယူရန် စသည့် အချက်များကို မမေ့လျော့အောင် သတိပေးရင်း အထက်တွင် ဖော်ပြထားခဲ့သော ဘေးအန္တရာယ် အတွင်း သယ်ဆောင်ရမည့် အိတ်များ ပြင်ဆင်ရေးကို တိုက်တွန်း စစ်ဆေးပေးရပါမည်။

ဒေသအလိုက် အဆင်ပြေသော ပစ္စည်းများ အသုံးပြု၍ ဖုံးခိုကျင်းများ တည်ဆောက် ထားပုံ

စစ်ဘေး အန္တရာယ် ကျရောက်နေစဉ်

အခြားသဘာဝဘေးများနှင့်ထပ်တူ စစ်ဘေးအန္တရာယ်ကာလတွင် အဓိက လုပ်ဆောင်ရမည့်မှာ ကယ်ဆယ်ရေး လုပ်ငန်းပင်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများက ဦးစားပေး စိန်ခေါ်မှု အဖြစ် ရင်ဆိုင်ကြရပါသည်။ ဤ အခြေအနေတွင် စီမံခန့်ခွဲရာ၌ -

- စစ်ပွဲတွင် ထိခိုက်မိသော ဒဏ်ရာများ ကုသခြင်း
- အိုးအိမ်စွန့်ခွာ ရှောင်ပြေးနေချိန် အရေးပေါ် ကျန်းမာရေး ပြဿနာများ ကုသခြင်း
- ကူးစက်ရောဂါ ဆိုင်ရာ သတိပေးရေး အသိပေးခြင်း
- ရေသန့် မရရှိမှုနှင့် တစ်ကိုယ်ရည် သန့်ရှင်းရေး သေချာစွာ မပြုလုပ်နိုင်သဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သော ပြဿနာများအတွက် ပြင်ဆင်ခြင်း
- နာတာရှည် ရောဂါအတွက် ဆေးသောက်သုံးနေသူများ (ဥပမာ- TB, HIV, Non Communicable Diseases -NCD ဝေဒနာရှင်များ) အတွက် ဆေးရရှိစေမည့် နည်းလမ်းများ ကြံဆခြင်း
- လိုအပ်သော လူနာများအတွက် လွှဲပြောင်းကုသရေး စီစဉ်ပေးရခြင်း စသည့် ခက်ခဲပြီး ရှောင်လွှဲမရသော အခြေအနေများ ကြုံကြရပါသည်။ ထိုမျှသာမက နေရာထိုင်ခင်း အခက်အခဲ၊ စားနပ်ရိက္ခာ အခက်အခဲ၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများ ၊ စိတ်ထိခိုက်ကျဆင်းမှုကို အားပေးနှစ်သိမ့်ရန် လိုအပ်ခြင်းများ စသဖြင့် များစွာကြုံတွေ့ရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့သော အခြေအနေ ပေါင်းစုံအတွက် အရင်းအမြစ် များစွာ ပံ့ပိုးပေးအပ်မည့် အဖွဲ့အစည်း ပေါင်းစုံနှင့် ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်မှာ သေချာပါသည်။ ကြောင့် အန္တရာယ် မကျရောက်မီ ပြင်ဆင်ရေးကာလတွင် ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်ရမည့် ကွန်ယက်များနှင့် အသင့် ဖြစ်နေအောင် စီစဉ်ရပါမည်။

ကယ်ဆယ်ရေး ကာလအတွက် အဓိကဖြစ်သော နေရာထိုင်ခင်း၊ အစားအသောက်၊ တစ်ကိုယ်ရည် သန့်ရှင်းရေးဆိုင်ရာများ၊ စိတ်ပိုင်းနှင့် ရုပ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး ပြဿနာများ ၊ အရေးပေါ် ကျန်းမာရေး ပြဿနာများကို ဒေါင့်စေ့နိုင်သမျှ စေ့အောင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်လျှင် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုနည်းပါးမည်မှာ ကေန်အမှန် ဖြစ်ပါသည်။

စစ်ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်ပြီး

စစ်ဘေးအန္တရာယ် ပြီးဆုံး၍ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ဆောင်ရခြင်းသည် အခြားသော သဘာဝဘေးများ အပြီး လုပ်ဆောင်ရသည်နှင့် တူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ သတိပြုရန်မှာ သဘာဝဘေး များကဲ့သို့ မဟုတ်ဘဲ နောက်ထပ် စစ်မက် ပဋိပက္ခများ အမှန်တကယ် ပြန်လည် ပေါ်ပေါက်မလာနိုင်မှသာ ခိုင်မာ တည်တံ့သော တည်ဆောက်ရေးများ ပြုလုပ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့ နိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံများအရ စစ်မှန်သော ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ ပြည်ထောင်စု တစ်ခု မပေါ်ပေါက်သေးမချင်း ၊ နိုင်ငံ၏ လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းက ပြည်သူလူထု လုံခြုံရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု မရှိမချင်း စစ်မက်ဖြစ်ပွားရာ ဒေသများ အတွက် ရေရှည် စိတ်ချရသော အနေအထား မရှိနိုင်ပါ။

ထိုကဲ့သို့သော ခက်ခဲသည့် အခြေအနေများတွင် ဒေသရင်းသို့ ပြန်လည် သွားရောက်ခြင်း မပြုနိုင်သည် များလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ ဤသို့သော အနေအထားများအတွက်မူ ယာယီနားခိုရာ နေရာတွင်ပင် စားဝတ် နေရေး အခြေခံများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများ၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ ၊ ပညာရေး ဝန်ဆောင်မှုများ ဖော်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် စီမံခန့်ခွဲ လုပ်ဆောင်ရေး များစွာလိုအပ်ပါသည်။ အရင်းအမြစ် များစွာ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုများ လိုအပ်ပါသည်။

စစ်ဘေးအန္တရာယ်အပြီး လုပ်ဆောင်ရန်များသည်လည်း ပြန်လည်တည်ထောင်ရေး၊ မူလ ပုံမှန် အနေ အထား ပြန်ရောက်ရေး၊ နောက်ထပ် ပြန်လည်ဖြစ်ပွားလာပါက ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ လုပ်ဆောင်ထားရေး စသဖြင့် အခြားသော ဘေးအန္တရာယ်များ အပြီး ပုံစံအတိုင်း ဖော်ဆောင်ရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

စစ်ဘေးအန္တရာယ်အတွက် ထိခိုက် ဆုံးရှုံးမှု နည်းပါးစေရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခြေခံမှုများအနေဖြင့် တူညီသော်လည်း အသေးစိတ် စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် နေရာတိုင်းတွင် ပုံစံတစ်ခုတည်း ထပ်တူပြု၍ ရချင်မှ ရပါ လိမ့်မည်။ မိမိတို့ ကြုံတွေ့ရသော အဖြစ်အပျက်များအပေါ် သင်ခန်းစာယူပြီး လုပ်ဆောင်ရမည့် စီမံချက်များ ကိုလိုအပ်သလို မွမ်းမံ ရေးဆွဲရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ပထဝီ အနေအထား၊ ရာသီဥတု၊ လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေး စသော အခြေခံများ အပေါ်လိုက်၍လည်း အဆင်ပြေခြင်း ၊ အဆင်မပြေခြင်းများ ကြုံရမည် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့၏ စွမ်းဆောင်နိုင်သော အတိုင်း အတာ အရ သော်၎င်း၊ မိမိတို့နှင့် ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်သော ကွန်ယက်များ၏ စွမ်းဆောင်နိုင်ရည်များအရ သော်၎င်း ရရှိသော အကျိုးရလဒ် အနည်းအများ ကွာဟချက် ရှိနိုင်ပါလိမ့်မည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကြုံတွေ့ရလေ့ရှိသော စစ်မက်ဘေးအန္တရာယ်ကိုလည်း အခြား သဘာဝကပ်ဘေး များ ၏ အခြေခံ စီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်းများမှ ဆင့်ပွား ဆောင်ရွက်သွားရမည်ကို သဘောပေါက်ထားရန် ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

Ethnic Health System Strengthening Group- EHSSG မှ ယခု ထုတ်ဝေသော သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်သည် ပြီးပြည့်စုံလျက် အားလုံးကို တရားသေ လိုက်နာ လုပ်ဆောင်ရန် မဟုတ်ကြောင်း ကြိုတင် အသိပေးအပ်ပါသည်။ ကမ္ဘာတဝှမ်းမှ သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲရေး ပညာရှင်များ၏ သတ်မှတ်ချက်များ၊ နိုင်ငံတကာမှ လုပ်ဆောင်နေသော နည်းနာများ၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လုပ်ဆောင်နေသော အကောင်အထည်ဖော်မှုများကို စုစည်း ဖော်ပြလျက် လက်တွေ့ အခြေအနေဖြင့် ကိုက်ညီအောင် ပြုစုထားခြင်းမျှသာဖြစ်ပါသည်။

အခြေခံစည်းမျဉ်းများ ၊ ဥပဒေများမှ လွဲသွေခြင်း မရှိအောင်သာ ဂရုပြုပြီး မိမိ၏ ဒေသ အခြေအနေ၊ ကြုံတွေ့နေရသော ဘေးအန္တရာယ် ၊ မိမိတို့ အဖွဲ့အစည်း၏ မူဝါဒများနှင့်အညီ ပြင်ဆင်မွမ်းမံ ဆောင်ရွက်ကြ ရန် ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် မဖြစ်ပွားမီ၊ ဖြစ်ပွားနေစဉ်နှင့် ဖြစ်ပွားအပြီး လုပ်ဆောင်ဖွယ်ရာများကို စနစ်တကျ ပြင်ဆင်ထားခြင်းက ဆုံးရှုံးပျက်စီးမှုတို့ လျော့ပါးသက်သာစေသည်မှာ အသေအချာဖြစ်ပါသည်။ ကြိုတင် ကာကွယ်တားဆီးခြင်းများ၊ ဖြစ်ပွားနိုင်သော အန္တရာယ်များကို တွက်ဆထားခြင်းများ ၊ ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဟန်ချက်ညီညီ ထိရောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းများ ၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး အစီအစဉ်များကို ထောင့်စေ့အောင် စီစဉ်နိုင်ခြင်းများက ထိခိုက်မှု လျော့နည်းရေး နှင့် အမြန်ပြန်လည်နုလုံထူရေးတွင် သိသာ မြင်သာသော အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းများ ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့၏ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် သဘာဝဘေးများကို ရှောင်လွှဲမရကြောင်း မှတ်တမ်းများအရ သိရှိနိုင်ပါသည်။ တိုင်းရင်းသား ဒေသများအဖို့မူ စစ်ဘေးအန္တရာယ်ပါ တွေ့ကြုံနေကြရသည်မှာ ငြင်းဆိုမရနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် ရှောင်လွှဲမရသော ကိစ္စများအတွက် ပြုဖွယ်ကိစ္စများ ကြိုတင်လုပ်ဆောင်ထားနိုင်လျှင် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု လျော့နည်းမည်မှာ သေချာပါသည်။

ထို့ကြောင့် ယခု လမ်းညွှန်စာအုပ်ပါ အချက်အလက်များကို ကိုးကား ခိုငြမ်းလျက် တိုင်းရင်းသား ဒေသများတွင် သဘာဝဘေး ၊ စစ်မက်ဘေး အန္တရာယ်များ ကြုံတွေ့လာလျှင် လိုအပ်သလို စီမံခန့်ခွဲလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ထိခိုက်ပျက်စီး ဆုံးရှုံးမှုများ လျော့နည်းပြီး စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲနိုင်မည့် အရည်အသွေးများ မြင့်မားလာလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါကြောင်း EHSSG မှ ထပ်လောင်း အတည်ပြုအပ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- A Safer Future: Reducing the Impacts of Natural Disasters
(1991) U.S. National Committee for the Decade for Natural Disaster Reduction
Commission on Geosciences, Environment, and Resources ,National Research Council
- Disaster Management Operations Manual Disaster Management and Mitigation Unit,
Office of the Vice-President, Lusaka, Zambia, July, 2015
- <file:///D:/disaster%20mgmt%20guideline.pdf>
- မြို့နယ် သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းစီမံချက် ရေးဆွဲရေးလမ်းညွှန် ၊ စက်တင်ဘာ၊ ၂၀၁၀ ၊
လူမှုဝန်ထမ်း ကယ်ဆယ်ရေးနှင့်ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ မြန်မာ။
- Myanmar, Disaster Management Reference Handbook, March.2020
Center for Excellence in Disaster Management & Humanitarian Assistance
- Module 5: POST-DISASTER REHABILITATION AND RECOVERY July 2013Knowledge and
Training Resource Center on Climate Change and Disaster Risk Reduction Cordillera
Studies Center University of the Philippines Baguio
- <https://www.google.com/search?q=picture+for+preparedness+of+fire&tbm=isch&ved=2ahUKEwjwWH6fDwAhWqdt8KHUkMBrwQ2->
- <https://www.google.com/search?q=picture+for+preparedness+of+disaster&tbm=isch&ved=2ahUKEwjwPCYwPXwAhVePd8KHZs2CTIQ2->
- <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Disaster%20Summary%20Sheet%20Armed%20Conflict.pdf>